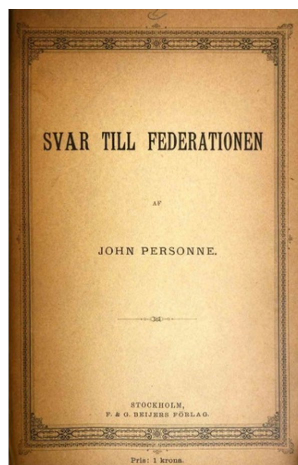

SVAR TILL FEDERATIONEN

AF

JOHN PERSONNE.

STOCKHOLM, F. & G. BEIJERS FÖRLAG.

STOCKHOLM, TRYCKT HOS A. L. NORMANS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1888.

Förord till den elektroniska utgåvan

Ur författrens förord: "När jag i början af förra året hade utgifvit min broschyr ***»Strindbergslitteraturen och osedligheten bland skolungdomen»***, utkommo några månader derefter tvenne smärre skrifter, hvilka kunna betraktas såsom den svenska federationsafdelningens svar på mitt upprop. Båda hafva samma hufvudinnehåll: »Den osedliga litteraturen är visserligen ett moraliskt samhällsondt, men den legaliserade prostitutionen ett vida värre. Att uppträda mot den förra och dervid förbise den senare är att angripa ett mindre ondt och låta ett större ondt vara i fred.»

Boken, som tillhör Harvard Library, har scannat av Google Books. Den anpassades för Projekt Runeberg i juni 2013 av Bert H.

INLEDNING.

När jag i början af förra året hade utgifvit min broschyr »Strindbergslitteraturen och osedligheten bland skolungdomen», utkommo några månader derefter tvenne smärre skrifter, hvilka kunna betraktas såsom den svenska federationsafdelningens svar på mitt upprop. Båda hafva samma hufvudinnehåll : »Den osedliga litteraturen är visserligen ett moraliskt samhällsondt, men den legaliserade prostitutionen ett vida värre. Att uppträda mot den förra och dervid förbise den senare är att angripa ett mindre ondt och låta ett större ondt vara i fred.» Den ena skriftens titel är »Ett inlägg i sedlighets/rågan af svenska qvtnnor. Föredrag hållet vid mötet för qvinnor i hôtel W 6 stora sal den 25 April 1887>, den andras »/sed-lighetsf rågan. Betraktelser med anledning af lektor Personnes broschyr om Strindbergslitteraturen af en federationsmedlem».

Den förra skriften utgöres af ett föredrag, som visserligen icke var föranledt endast af min broschyr, lika litet som detta var fallet med det möte, der föredraget hölls. Ej heller var detta möte något federationsmöte. Men fru Myhrman-Lindgren, som höll föredraget, förde vid detta tillfälle federationens talan och sysselsatte sig dervid ganska mycket med min broschyr. Derför anser jag mig kunna på sätt och vis betrakta detta föredrag såsom ett federationens svar på densamma.

Att den andra skriften vill vara just ett sådant svar, anar man, när man läser det som står på titelbladet. Och visshet att så är får man redan genom förordet, underteck-nadt af »Den svenska federationsafdelningens styrelse». Detta förord börjar så: »Federationens svenska afdelning uppdrog på sammanträdet den 24 Mars åt sin styrelse att vidtaga nödiga åtgärder för att i broschyrform lem naallmänheten tillfälle att få en klar insigt om federationens ståndpunkt i den nu på dagordningen varande sedligHets-frågan. Styrelsen lemnar derför i allmänhetens händer följande skrift, som hon hoppas skall motsvara afdel-ningens önskningar, utan att vilja åtaga sig ansvar för deri uttalade åsigter, som icke röra federationens grundsatser.» Sjelfva skriften börjar sålunda: »I sin nyligen utkomna skrift »Strindbergslitteraturen och osedligheten bland skolungdomen» har lektorn vid Stockholms Norra Latinläroverk John Personne å sid. 42 på ett särdeles summariskt sätt affärdat federationen och uttalat sitt ogillande af en bland medlemmarne af dess styrelse.»

Det yttrande af mig, som här åsyftas, lyder så: »Prostitutionsfrågan är, enligt hvad mig synes, när man tar saken praktiskt, d. v. s. ställer sig inför verkligheten, ett samhällsproblem, till hvars lösning nyckeln ännu icke är funnen. Att federationen funnit den och slagit in på en riktig väg, kan jag för min del icke erkänna, med all aktning för öfrigt åt det sedliga nit, som säkerligen ofta besjälar den.» I en not hade jag tillagt: »Allra minst kan jag för min del sympatisera med Stockholms-federationen nu, sedan föreläsaren öfver Giftas, herr C. von Bergen, lyckats blifva dess vice ordförande.»

På grund af federationsstyrelsens beriktigande protest mot uttrycket i noten »lyckats blifva » ber jag att så godt först som sist få stryka öfver det och sätta rätt och slätt »blifvit» i stället. Den föreställning om förhållandet, som antydes i det nu strukna uttrycket, fick jag så väl som andra derigenom, att, enligt hvad som berättades, ett förut rådande parti inom federationsaf-delningen motarbetade hr von B:s inväljande i styrelsen. Att jag emellertid ej hade bort i offentligt tryck, utan att vara bättre underrättad om det verkliga förhållandet, på detta sätt uttala en sådan uppfattning, det erkänner jag till fullo och ber härmed ödmjukligen om ursäkt för att det skett.

Men med den gjorda ändringen låter jag noten stå qvar. Att en person, drifven af aktningsvärd öfvertygelse, kan känna sig manad att hålla en föreläsning motlutherska kyrkans nattvardslära, det förstår jag. Likaledes förstår jag, att samma person kan vara en aktningsvärd nitälskare för sedlighet. Ty jag förstår, att den lutherska nattvard släran och sedligheten äro två skilda saker, lika väl som att den lutherska nattvard släran icke är detsamma som federationen, utan att dessa båda tvärt om höra till så olika kategorier, att den som är en fiende till den förra mycket väl kan vara en vän till den senare. Men huru en federationens uppriktiga och nitälskande vän eller styrelsemedlem kan känna sig uppfordrad att uppträda med en föreläsning mot den lutherska nattvards-läran just med anledning deraf, att denna på ett rått och cyniskt sätt blifvit smädad genom ett utslängdt yttrande i ett till större delen cyniskt och osedligt arbete, det förstår jag icke. Ty i hr Strindbergs åtalade yttrande ligger väl precis inte någon snillets inspiration af oemotståndligt elektriserande verkan. Men om nu också af några outgrundliga orsaker en varm anhängare till federationen och ifrig motståndare till statskyrkans nattvardslära genom detta yttrande kunnat få impulsen till en föreläsning mot denna lära, så hade det, tycker man, varit bra naturligt, att han då tillika kraftigt uttalat sig emot de osedliga tendenserna i det arbete, hvari yttrandet förekom. Ja, i sin egenskap af varm anhängare till federationen och dess sedlighetssträfvan hade han väl bort med ifver begagna sig af detta tillfälle till protest mot en litterär produkt, som t. o. m. i samma berättelse, der angreppet på nattvardsläran står att läsa, på ett lika cyniskt sätt uttalar sig emot den sedliga åskådning, af hvilken federationen drifves och för hvilken hon arbetar (se t. ex. citatet ur »Dygdens lön» i slutet af denna broschyr). Så tycker jag, men det kan ju hända, att jag tycker orätt.

Sid. 7 och följ. i skriften >J sedlighet sfrågan* står följande till mig riktade uppmaning: »Efter denna utveckling

återgå vi till lektor Personnes dom öfver federationen och fråga honom hvad det egentligen är han har emot federationen och dess uppträdande. Vi göra icke dennafråga med den sjelfkänsla, som anser sig hafya uppfylt lagen från sin ungdom och utmanande tillägger: hvad fattas mig ännu? Tvärt om veta vi allt för väl, att mycken skröplighet vidlåder vår verksamhet och att vi både hafva mycket omoget att ångra så väl som mycken brist på kunskap att få afhjelpt. Men detta, att hafva felat, är menskligt, och då vi intet hellre önska, än att komma till insigt om hvari dessa fel bestå, för att om möjligt få dem afhjelpta, vända vi oss till broschyrförfattaren, under anförande punkt för punkt af vårt program, som vi sökt efter bästa förmåga utföra, och bedja honom säga oss i detalj hvad han ogillar.»

Jag kan ju icke annat än hörsamma en så allvarsam, uppriktig och ödmjuk uppmaning. Att jag dröjt så länge dermed, beror till en del derpå, att min tid varit strängt upptagen, men också nästan lika mycket derpå, att jag känt det synnerligen svårt att offentligt svara på den till mig offentligt stälda frågan. Nog har jag från början haft klart för mig hvad jag skulle svara. Men tanken på att så väl federationens medlemmar och vänner som dess fiender lätt kunde få den föreställningen, att jag ville uppträda fiendtligt mot federationen och dess sträf-vanden öfver hufvud taget, har hållit mig tillbaka. Ty detta är långt ifrån min afsigt, fastän jag i en hufvud-punkt, som t. o. m. för närvarande är sjélfva hufvud-punkten, ej kan se med den svenska federationsafdelningens ögon eller sympatisera med henne i hennes tillvägagående.

Dessutom erkänner jag gerna, att jag är mindre förtrogen med den sorgliga verklighet, som framkallat federationen, än jag kanske borde vara, när jag i tryck uttalar mig om och delvis emot denna sedlighetsförening. Min kunskap i ämnet har jag till större delen fått genom federationens egna skrifter samt genom samtal med fede-rationsvänner och läkare; den torde alltså emellertid vara lika grundlig som de flesta federationsmedlem-mars. Många sedlighetsvänner behöfva icke veta mer, än jag vet, för att känna sig kallade till strid för federationens program, sådant detta för närvarande hos oss är affattadt. Men på mig har denna kunskap icke haft ensådan verkan. För att jag skall blifva öfvertygad om att det närvarande programmets realiserande skulle lända till vårt samhälles moraliska och hygieniska b&tnad, be-höfver jag andra bevis, än de federationen hittills framdragit.

Jag skulle dock af flera orsaker aldrig hafva gifvit mig in på ämnett om jag ej dertill fått en direkt uppmaning af den svenska federationsafdelningen sjelf. I det följande uttalar jag derför på den svenska federations-qfdelningens uppmaning endast min subjektiva mening i denna utomordentligt vigtiga samhällsfråga. Och jag vill också försöka att göra sjelfva framställningssättet så subjektivt som möjligt. Det är icke af begär att polemisera mot federationen jag skrifver och ej heller i förhoppning att öfvertyga någon federationens vän. Såsom ett bidrag till diskussionen om en samhällsfråga, som rör oss alla, torde likväl uttalandet af min mening kunna få gälla. Att ett allmännare intresse från skilda håll egnas denna fråga, kan ju nu så mycket mera vara önskvärdt, som den börjat behandlas äfven vid den svenska riksdagen. Något egentligt nytt har jag icke att säga, men det har icke heller federationen under de senare åren visat sig hafva, då hon åter och åter framlägger samma skäl.

När jag således helst velat slippa att i tryck yttra mig närmare i denna fråga, undrar kanske en och annan -öfver att jag då ej alldeles förbigick federationen i min ofvan nämnda broschyr. Ja, en och annan kanhända misstänker, att det citerade yttrandet ändå, när allt kommer omkring, var en af mig kastad stridshandske. »En federationsmedlem» synes ifrån början hafva misstänkt något sådant, ty redan på första sidan af sin skrift säger han: »Hvarföre författaren omnämner federationen alls, då han gör det på detta sätt är svårt att förstå, ty icke kan det väl synnerligen intressera allmänheten hvad herr lektorn tänker om federationen, dess verksamhet och ledande personligheter, när han icke angifver anledningarna till sitt omdöme.»

Genom innehållet i de federationsskrifter, som ut-gifvits med anledning af eller med hänsyn till minbroschyr, har, synes det mig, federationen sjelf svarat på. detta sitt »Hvarföre». I båda dessa skrifter uttalas, så,-

• s som redan är nämndt, den tanken, att vi i den »legaliserade» prostitutionen hafva den egentliga orsaken till osedligheten ibland både äldre och yngre. Fru Myhr-man säger t. ex i sitt »Inlägg» sid. 9: »Och derföre påstår

jag, att det är en skriande inkonseqvens att ropa ve och förbannelse öfver osedligheten inom litteraturen, men med tystnad förbigå, att samma osedlighets utöf-vande lagligen beskyddas inom ens eget samhälle. Det är mer än inkonseqvent, ty det är att se grandet i broderns Öga, men icke bjelken i eget. Eller månne det ej är tiofaldt större synd, att den lagliga myndigheten sjelf bidrager till att direkt utsprida gift bland samhällets medlemmar, än att han ej nog strängt förhindrar dess indirekta utspridande genom osedlig litteratur?»

Jag visste, att federationen ser saken på detta sätt och att jag af henne skulle beskyllas för »skriande inkonseqvens», om jag »med tystnad förbigick» hvad federationen anser vara de lagliga myndigheternas beskydd för osedligheten. Och det var just derför som jag i korthet antydningsvis uttalade min mening om federationens uppfattning och ställning. Detta innebar, såsom man lätt bör kunna begripa, att jag icke af förbiseende, utan derföre att jag ej delar federationens uppfattning, underlät att angripa hvad federationen anser först och sist böra angripas, när man uppträder mot osedligheten ibland oss. Fru Myhrman och hennes meningsfränder anse förstås en sådan ståndpunkt innebära en ännu mer skriande inkonseqvens än »det tysta förbigåendet».

Jag hoppas emellertid, att federationens medlemmar nu inse, hvarföre jag omnämnt federationen i min broschyr, något som de, enligt min tanke, utan förklaring bort kunna inse. Att jag vid samma tillfälle ej redogjorde för anledningarna till mitt omdöme eller närmare ingick på ämnet berodde derpå, att min broschyr handlade om Strindbergslitteraturen etc. och icke om federationen och dess arbete.Är reglementering detsamma som legalisering?

»Hafva vi rätt följt lektor Personnes tankegång, kunna vi icke finna, att han i princip skiljer sig ifrån oss i . något hänseende» säger »En federationsmedlem» sid. 10.

I hufvudprincipen, osedlighetens motarbetande icke med fraser, utan med handling, skiljer jag mig visserligen icke heller från federationen. Alla sedlighetsvänner i hela den civiliserade verlden stå till federationen i en outplånlig tacksamhetsskuld för hennes varmhjertade uppträdande mot den legaliserade prostitutionen och bordellväsendet, för hennes kraftiga förkunnelse om mannens och qvinnans likställighet inför sedlighetskrafvet, för hennes behjertade och modiga afslöjande af otukten i dess olika, vederstyggliga former. Under det att staten till sin evärdeliga skam ofta skyddat och befordrat otukten, kyrkan underlåtit att i gerning gå det onda in på lifvet, hela samhället genom den rådande tonen och det herskande åskådningssättet tolererat och närt det onda, har federationen ensam i stort gripit in och satt yxan till roten. Mycket godt har hon uträttat, och ännu mera har hon velat. Hon har åtminstone alltid lyckats tvinga myndigheter och isynnerhet enskilde att äfven mot sin vilja uppmärksamma sedlighetsfrågan, ofta att stanna för den och säkerligen ej så sällan att afgöra sig för eller emot sedligheten.

Sådana förtjenster utplånas icke genom dem åtföljande misstag och felgrepp, hvilka hafva sin grund i ovist nit och oriktiga föreställningar, lika litet som en sedlig menniskas aktning för sjelfva föreningen minskas derigenom, att »den fria kärlekens» apostlar, som i stället för yrkesprostitutionen vilja införa allmän prostitution, kunna finna sin uträkning vid att visa henne sym-patier, eller derigenom, att några frasradikaler med sina dimmiga likställighetsbeprepp svärja hennes fana.

Hade den svenska federationsafdelningen, skiljande mellan förhållandena i vårt land och i åtskilliga andra länder, förkunnat federationens läror och arbetat på förverkligandet af hennes ädla grundsatser hos oss, för så vidt dessa läror och grundsatser kunna tillämpas på våra förhållanden, hade med andra ord den svenska federationsafdelningen gjort till sin hufvuduppgift att på ett kärleksfullt, klokt och praktiskt sätt motarbeta den yrkesmässiga prostitutionen, då skulle ingen med större glädje än jag hafva blifvit en man i ledet. Nu anser hon, att den yrkesmässiga prostitutionen är nära nog detsamma som den reglementerade, och gör till sin hufvuduppgift att af skaffa reglementeringen, i den tro, att yrkesmässigheten med reglementeringens afskaffande alldeles eller åtminstone väsentligen skulle komma att upphöra. Detta tror jag för min del vara ett stort misstag, likasom jag anser, att den svenska federationsafdelningens bevisföring för sitt misstag och mot reglementeringen h vilar på ett oriktigt antagande såsom förutsättning och utgångspunkt.

Ur tre synpunkter skärskådar hon reglementeringen och finner den förkastlig: ur den moraliska., den juridiska

och den hygieniska. Det är egentligen ur de båda förstnämnda synpunkterna hon bryter stafven öfver den, med det antagandet som utgångspunkt, att reglementering är detsamma som legdlisering, hvarföre hennes styrka i striden mot den reglementerade prostitutionen är att kalla den för den »legaliserade» prostitutionen. Orsaken till denna »legalisering» är att »samhällsmyndigheterna anse sig böra vidtaga sådana anordningar, att männen med så liten risk och så beqvämt som möjligt må kunna hängifva sig åt de sinliga drifternas tillfredsställande» (se t. ex. fru Myhrmans »Inlägg» sid. 8), hvarföre prostitutionen anses vara »ett samhällsbehof, som i likhet med öfriga allmänna angelägenheter bör utgöra föremål för myndigheternas synnerliga omvårdnad» (se »I sed-lighetsfrågan» sid. 8). Derföre »godkännes och reglemen-teras ett näringsfång, hvilket hånar äktenskapet och indrager ungdomen i osedlighetens garn» (ibid.). Denna uppfattning genomgår den svenska federationsafdelningens hela muntliga, skriftliga och praktiska verksamhet.

Om denna uppfattning är riktig, faller det af sig sjelf, att samhället genom reglementeringen på det gröfsta sätt icke blott bryter mot moralens enklaste bud, utan också officielt öfverträder sina egna lagar. Ty strafflagens 18 kap. 11 § lyder så: »Främjar någon otuktig lefnad genom koppleri, eller håller sådant hus, der otukt drifves; dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år. Qvinna, som i dylikt hus låter bruka sig till skörlefnad, straffes med fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år.»

Med varm öfvertygelse har särskildt fru Myhrman i sitt föredrag framhållit denna samhällets öfverträdelse-synd, »prostitutionens legalisering», såsom samhällets största synd mot ungdomen, såsom en vida större synd än den underlåtenhetssynd, att man icke griper in mot osedlig litteratur. Med anledning af detta resonnemang har hon någonstädes blifvit berömd för den logiska skärpan i sitt föredrag! Jag vill för ingen del bestrida den formela riktigheten af fru Myhrmans slutledning, men jag kan icke tycka, att den är så synnerligen förtjenst-full. Ty om man identifierar reglemente ring och legalisering och derjemte har den sedliga åskådning som den ärade talarinnan, förstår jag icke, hur man skulle kunna låta bli att draga de konklusioner hon dragit. De ligga då så nära till hands som möjligt.

Hvad den hygieniska synpunkten angår, förklarar den svenska federationsafdelningen den till reglementeringen hörande besigtningen otillförlitlig och således af ingen nytta, men deremot ofta förderfbringande derför, att den insöfver männen i säkerhet och derigenom lockar dem in i faran.

*•

Ar nu verkligen prostitutionens reglementering detsamma som legalisering af prostitutionen? Nej, det kan jag icke inse, och jag har aldrig hört och läst något talande skäl för detta påstående. Legalisera betyder välgöra till lag eller genom lag sanktionera. Men prostitutionen har i svensk lagstiftning hvarken påbjudits genom lag eller genom lag blifvit sanktionerad. Den nyss citerade paragrafen i strafflagen visar tvärt om, att det svenska samhället, så vidt det kunnat, lagstiftat emot prostitutionen. Och detta lagrum citeras ofta af den svenska federationsafdelningen. Men då är det ju oriktigt och vilseledande att tala om en »legaliserad» prostitution i vårt land. Reglementeringen är ingenting annat än en polisåtgärd, genom hvilken myndigheterna till samhällets skydd söker utöfva kontroll på och hålla inom vissa gränser en faktiskt existerande prostitution, som samhället genom sina lagar icke kan upphäfva.

Att kalla denna kontroll en »legalisering», derföre att den utöfvas af legala myndigheter, som handla å embe-tets vägnar, är ju likaledes oriktigt. Det är icke sjelfva prostitutionen dessa myndigheter »legalisera» — om man nu nödvändigt vill begagna detta uttryck oegentligt om de legala administrativa myndigheternas åtgöranden — utan det är kontrollen öfver den, reglementeringen af den, de »legalisera».

Det är således, i hvilken mening söm helst, oriktigt att tala om en »legaliserad prostitution» i Sverige, men om man så vill, kan man ju tala om en »legaliserad reglemen-tering». Att polismyndigheten genom reglementeringen tager prostitutionen »under sin synnerliga omvårdnad» är också ett oriktigt påstående, ty det skulle väl innebära, att polismyndigheten gör näringsfånget lockande genom vissa privilegier, tar de prostituerade under sitt särskilda beskydd och kanske t. o. m. förser marknaden med lämpliga individer. Men kan det verkligen finnas någon, som lefver i den tron, att reglementeringen innebär något sådant? Att polisen håller på reglementerings-stadgans

efterlefvande lika väl som på andra förordningar är väl icke detsamma, som att den håller på prostitutionen; och att polisen icke antastar de prostituerade, om dessa ställa sig denna stadga till efterrättelse, är väl icke detsamma, som att de prostituerade stå under polisens synnerliga omvårdnad?Den tankegång som ligger till grund för den legaliserade reglementeringen synes mig vara ungefär följande. Samhället kan hvarken genom lagstiftning eller genom polisåtgärder hindra, att personer (qvinnor) frivilligt pro-' stituera sig, d. v. s. prisgifva sig åt otukten. Och samhället har icke heller rättighet att genom straffbestämmelser här vid lag tränga in på den enskildes frihetsområde; samhället måste lemna hvar och en frihet att bestämma Öfver sin egen person. Att qvinnor, som låta prostituera sig, i en eller annan form taga betalt derför, kan samhället lika litet hindra. Samhället kan alltså icke genom några tvångsåtgärder förhindra utöfningen af skörlefnaden såsom yrke, kan icke förhindra den yrkesmässiga prostitutionen. Men deremot har samhället icke blott rättighet, utan också skyldighet, att, om denna befinnes vara i något afseende samhällsvådlig, taga lämpliga mått och steg för att åtminstone förminska faran, då den icke kan alldeles afiägsnas. Nu följer vanligtvis ett fruktansvärdt sjukdomsgift den yrkesmässiga prostitutionen i spåren, ett sjukdomsgift, som har Ödelagt, ödelägger och skall öde-lägga hela familjer. Utrota detta farliga smittämne kan samhället icke, ty det kan icke ske utan att samhället först och främst gör slut på den yrkesmässiga prostitutionen, och detta förmår samhället icke ex officio. Men då är det åtminstone samhällets pligt att göra hvad det kan för att hämma smittämnets spridning och derigenom minska faran. Genom myndigheternas ingripande kan detta icke gerna ske på annat sätt, än att myndigheterna så noggrant som möjligt taga reda på den yrkesmässiga prostitutionens frivilliga utöfvare och befalla dem att, om de vilja fortfara med sin nesliga handtering, underkasta sig läkarebesigtning och, när så erfordras, läkarebehandling. Det är klart, att myndigheterna i en så allvarsam sak också måste strängt och noggrant tillse, att dessa befallningar efterlefvas. Inregistrering och polis-uppsigt blifva nödvändiga konseqvenser.

Låtom oss nu något närmare skärskåda denna tankegång. Att hvarken lagstiftning eller polisåtgärder kunna förhindra prostitutionens utöfning visar historien mer änväl. Och jag tar mig härvid friheten hänvisa till en i n:r 5 af »Sedlighetsvännen» för i år intagen artikel »Ideal och verklighet af Otto Westerberg», hvilken innehåller flera slående vittnesbörd för detta faktum. Så t. ex. får man der veta, att så väl en af Ludvig IX af Frankrike 1254 utfärdad förordning, genom hvilken påbjöds, »att glädjeflickorna skulle utvisas både från landet och från städerna samt beröfvas all sin egendom ända in på bara kroppen», som ock ett i Venedig 1266 utkommet påbud, att sådana qvinnor skulle dömas »till piskning, märkning med glödande jern och landsförvisning» visade sig, trots sin stränghet, vara magtlösa mot prostitutionen i dessa båda stater, hvarföre man måste tolerera den och nöja sig med reglementering. Flera liknande fall från äldre och nyare tider omtalas i denna artikel, hvilka nog icke blifvit anförda i afsigt, att den slutsats af dem skulle dragas, som jag genast drog, när jag läste artikeln, den slutsatsen: »Samhället har aldrig genom sin lagstiftning kunnat utrota det onda; efter hvarje sådant försök har man måst inskränka sig till försök att stäfja dess utbredning. Förhållandet är än i dag detsamma; att kontrollera är det enda samhället kan göra, och både pligt och klokhet bjuda än i dag att göra det som kan göras.»

Att samhället för öfrigt icke har någon rättighet att genom tvångsåtgärder och straffbestämmelser här vid lag binda en juridiskt myndig menniskas frihet, är ju fullkomligt riktigt. Blott när fråga är om omyndiga, om barn, är det samhällets både rättighet och pligt att inskrida. Samhällets grundval är rätten och rättens förverkligande dess ändamål, och från samhällets synpunkt är hvarje fri och myndig medborgare sin egen herre, som har rätt att fritt förfoga Öfver sin person, för så vidt andras rätt ej derigenom kränkes. Samhället har derför ingen rättighet att genom lagstiftning och polisåtgärder hindra den enskilde att öfverlemna sig åt skör-lefnad, lika litet som samhället har rättighet att på detta sätt hindra den enskilde från att öfverlemna sig åt dryckenskap eller från att begå sjelfmord. Från samhälletssynpunkt kan derföre ekörlefnad aldrig blifva en oberättigad handling i samma mening som t. ex. stölden är det.

I den nyss citerade uppsatsen »Ideal och verklighet» förekommer sid. 97 följande resonnemang: »Skulle det någonsin falla ordningsmagten in att medgifva tjuf-var fri yrkesutöfning under vilkor, att de stälde sig till efterrättelse vissa restriktioner, såsom att icke stjäla från minderåriga, inhysa sig i vissa tjufqvarter och regelbundet inställa sig för inventering af sina fickor på af polisen föreskrifna dagar och tider. Detta faller för sin

egen löjlighet och likväl är den bevisföring, hvarpå otuktslastens reglemente ring stöder sig, icke en hårsmån förnuftigare, ty det har aldrig fallit någon in att, fastän stöld är ett brott, som sedan urminnes tider begåtts och antagligen kommer att begås allt framgent, uppställa någon det nödvändiga ondas princip såsom stöd för en kompromiss mellan polis och tjufvar. Stöld bestraffas och undertryckes så godt ske kan, men af dess fortvaro drager ingen slutsatsen, att dess allmännelighet berättigar dess strafflöshet. Om alla voro förmögna, skulle möjligen stöld i vanlig bemärkelse till stor utsträckning upphöra af sig sjelf, och om alla voro gifta, skulle likaledes anledningarna till otukt väsentligt kringskäras. Men då ordningsmagten strängt, ja ofta oskäligt strängt, bestraffar stöld, måhända för anskaffande af det för lif-vets mest nödtorftiga uppehållande oundgängliga, ser den i könsdriftens styrka ett tillräckligt motiv för att såsom oundviklig betrakta dess tillfredsställelse, trots det namnlösa elände detta tillskyndar det för detta naturbehofs tillfredsställande nödvändiga instrumentet. Härvid är att ihågkomma, att stölden är ett tagande af det, som icke tillkommer mig, under det att otukten är ett obe-rättigadt könsförhållande. Detta må anmärkas till förebyggande af vanliga deklamationer om könsdriftens berättigande, hvilket ingen nu mera förnekar, utom då dess tillfredsställelse sker på ett oberättigadt sätt. Såväl stöld som otukt äro uttryck för oberättigade handlingar på hvar sitt område.»

Detta resonnemang är såsom nästan hvarje uttalandefrån samma håll fotadt på det obevisade och enligt min mening fullkomligt grundlösa påståendet, att reglementeringens ändamål är: skydd för lasten. Men derjemte innehåller det en jemförelse mellan otukt och stöld, som är i hög grad oriktig och ologisk; säkert är, att den svenska federationsafdelningen genom dylik bevisföring skadat sin sak/vida mer, än hon sjelf förstår.

Stölden är ur samhällets, d. v. s. ur rättens, synpunkt en »oberättigad» och straffbar handling derför, att den innebär ett våldsamt kränkande af en annans rätt. Otukt mellan man och qvinna innebär icke något sådant, såvida de båda frivilligt öfverlemna sig åt lasten, och den är derför icke en »oberättigad» handling ur denna synpunkt. Liderlighet kan ju tillskynda en menniska döden, men detta kommer icke samhället såsom rättens vårdarinna vid, lika litet som samhället i denna egenskap har något att skaffa dermed, att en menniska genom dryckenskap förstör sig sjelf och förkortar sitt lif, eller dermed, att hon direkt begår sjelfmord. Derföre belägga samhällets lagar hvarken dryckenskap*) ’ eller sjelfmord sförsök med straff. I viss mening är nog otukt stöld, stöld af mennisko värde, af god t namn och rykte, af samvetsfrid, af lycka o. s. v., och naturligtvis är qvin-nan den, som förlorar mest. Men när man på det sättet frivilligt låter sig bestjälas, kan den stölden icke jemföras med det slags stöld, som den borgerliga lagen förbjuder och bestraffar. Jemförlig med detta slags stöld är endast förförelse och våldtägt, hvilka förbrytelser den borgerliga lagen derföre också belägger med straff.

Helt annat är det, om saken ses ur kristlig eller ur moralisk synpunkt. En kristen betraktar sig icke som »sin egen herre», utan som sin Herres egendom. Hans åskådning i ämnet är uttalad af apostelen Paulus: »Veten

I icke, att edra kroppar äro Kristi lemmar? Skall jag nu taga Kristi lemmar och göra dem till en skökas lemmar? Bort detl. Eller veten I icke, att den som håller

*) Den druckne straffas, om han genom att uppträda i detta tillstånd >å väg, gata eller annat allmänt ställe» stör ordningen d. v. s. kränker samhället eller den enskilde samhällsmedlemmens rätt, men icke derföre att han är drucken. (Jfr Straffl. 18 kap. 15 §.)sig till en sköka, han blifver en kropp med henne? Ty

de tu, heter det, skola varda ett kött.------

Eller veten I icke, att eder kropp är ett den Helige Andes tempel, hvilken bor i eder, och som I hafven af Gud, och att I icke ären edra egna? Ty I ären dyrt köpte. Så prisen nu Gud i eder kropp och eder ande, hvilka tillhöra Gud.» (1 Kor. 6: 15, 16, 19, 20). Ur kristlig synpunkt är otukten en större synd, en mer »oberättigad» handling än stölden. Bland de tio buden »står det sjette budet framför det sjunde». Samma gradation torde också böra bestämmas ur moralisk synpunkt. Sedelagens fordran på sedlig renhet såsom en pligt, hvilken rnenni-skan har mot sig sjelf, familjen och samhället, torde nämligen i den naturligt ädla och sedliga menniskans Ögon göra skörlefnaden till en mera »oberättigad» handling än stölden.

Alltså: stöld är en »oberättigad» och straffbar handling s& väl ur den borgerliga lagens, som ur kristendomens

och moralens synpunkt, den frivilliga skörlefnaden endast ur kristendomens och moralens. Att i likhet med författaren till »Ideal och verklighet» icke iakttaga denna skilnad, utan, när man talar om den borgerliga lagen och de borgerliga m3Tndigheterna, hänföra både stöld och skörlefnad till »oberättigade handlingar», det är att göra sig skyldig till det der felslutet, som logiken kallar *qua-ternio terminorum», och hvars oriktighet en tänkande menniska inser, äfven om hon icke studerat logiken.

Men, invänder någon kanske, vårt samhälle är ju ett kristligt och moraliskt samhälle. Ja, den satsen får man tyvärr höra mer än nog. Den är för mången rent af en axiomatisk sanning och gör derföre mången alldeles blind för verkligheter, hvilka man har handgripligen inpå sig, men som icke kunna förenas med den der axiomatiska sanningen och som man derföre icke vill se, utan försöker bortadvocera för att rädda den axiomatiska sanningen. Satsen att staten är ett kristligt och moraliskt samhälle är orsaken till att mången annars förståndig menniska så orätt och overkligt bedömer en mängd samhällsförhållanden och besvarar en mängd samhällsfrågor,

2för att nu icke tala om huru begreppen om kristendom och moral genom den satsen förvridas. Ty man gör sig vanligen icke reda för hvad den innebär och huru långt den är sann, och så blir den en fras, ett slagord, som ofta användes för att öfverskyla tankeoreda, för att komma undan vissa närgående samhällsspörsmål och för att slippa ingå i allvarliga undersökningar af åtskilliga obehagliga samhällsförhållanden. Samhället är icke kristligt och moraliskt i annan mening, än att det i sin lagstiftning och i flera af sina institutioner är påverkadt och står under inflytande af kristendomen och moralen. Kristendomen i egentlig mening, d. v. s. troslifvet i Gud, är den enskilda menniskans angelägenhet och kan aldrig blifva någon statsangelägenhet. Detsamma gäller också om moralen i egentlig mening, d. v. s. det på sedlig åskådning grundade sedliga lifvet.

I egentlig mening kan samhället derföre aldrig blifva kristligt eller moraliskt. Dertill skulle fordras att alla dess medlemmar vore i denna mening kristliga eller moraliska .personer eller att åtminstone antalet sådana medborgare utgjorde en så öfverväldigande majoritet, att samhället i stort kunde utan hinder af minoriteten realisera kristendomens eller moralens idé. Verkligheten räknar dock i detta stycke med andra siffror, än de fromma önskningarna. Icke ens något kyrkosamfund — med undantag kan hända af den kristna kyrkan i sin tidigaste barndom — har kunnat realisera kristendomens idé på jorden. Det fins förstås abstrakta teorier, som förfäkta en motsatt åskådning. Men den påtagliga verklighetens bevisning är mera bindande och öfvertygande än alla abstrakta teoriers.

Hvad nu blifvit sagdt om samhället såsom kristligt och moraliskt är icke riktadt närmast mot federationen, utan mot dem som anse det vara det »kristligat samhällets pligt att hänföra prostitutionen till brottens kategori och såsom brott bestraffa den. Men i sammanhang härmed vill jag också anmärka det oriktiga i följande bevisning mot reglementeringen: vårt samhälle är ett kristligt och moraliskt samhälle, derföre handlar samhället i strid medsig sjelf, då det genom reglementeringen tolererar prostitutionen. Denna bevisning kan visserligen anses redan i det föregående hafva blifvit bemött. Jag vill här dock göra ett tillägg. Prostitutionens tillvaro, dess utbredning, dess outrotlighet jemte det faktum, att den till stor del får näring äfven genom upplyste och bildade medborgares sedeslöshet visar bäst, att premissen är falsk; vårt samhälle är icke något kristligt och moraliskt samhälle i egentlig mening. Och när man tillvitar samhället, att det tolererar prostitutionen, så gör man sig icke reda för i hvilken mening samhället kan sägas tolerera den. »Tolerera» är ett af de rymliga och uttänjbara ord, som med mycken fördel begagnas såsom agitationsuttryck och vid agitationsbevisningar. Tolerera kan betyda »ej förhindra», men också »göra gemensam sak med». I den förra betydelsen tolererar samhället prostitutionen, derföre att det hvarken har befogenhet eller magt att förhindra den, men icke i den senare betydelsen. Genom reglementeringen gör samhället ej gemensam sak med prostitutionen, utan söker endast förebygga eller mildra dess följder. Staten tolererar prostitutionen genom reglementeringen ungefär i samma mening, som den genom att lemna offentlig sjukvård äfven åt deliranter och åt dem, som tillfogat sig skada genom sjelfrnordsförsök, tolererar dryckenskap och sjelfmord.

Men är då reglementeringsåtgärden icke på något sätt stridande mot gällande lag? Den svenska federationsafdelningen påstår, att den är ett brott såväl mot Strafflagens 18 kap. 11 §, som ock mot »Lag angående

lösdrifvares behandling; gifven Stockholms slott den 12 Juni 1885», hvilken träd t i stället för »Kongl. stadgan om försvarslösa och till allmänt arbete förfallna personer» af den 29 Maj 1846.

Innehållet i det förra lagrummet har redan återgif-vits (sid. 11). Såsom genast inses, är det riktadt mot allt slags bordellväsende, hvilket således i svensk lag är förbjudet och belagdt med straff; eller med andra ord såsom förut anmärkts: otukten är*i Sverige icJce legaliserad. I detta afseende är således förhållandet hos oss ett annatoch ett bättre än i åtskilliga andra länder. Endast om man med federationen oriktigt uppfattar reglementeringen såsom legalisering, är således reglementeringen stridande mot denna lagparagraf ; härom behöfver icke sägas mera än hvad redan är sagdt. Att samhället också prin-cipielt håller på denna paragrafs efterlefnad, ser nian gång efter annan af »Rättegångs- och Polisärenden». Det förekommer ju då och då, att polisen griper in och befordrar till laglig bestraffning personer, som genom att hålla »hôtel» eller »rum för resande» o. s. v. kringgå och öfverträda Strafflagens 18 kap. 11 §.

Deremot fins det större skäl till det påståendet, att reglementeringen är i strid med lagen angående lösdrif-vares behandling. Enligt denna lag skall såsom lösdrif-vare den behandlas, som sysslolös stryker omkring från ort till annan utan medel till sitt uppehälle samt för ett sådant lefnadssätt, att våda deraf uppstår för allmän säkerhet, ordning och sedlighet. Nog måste litet hvar erkänna, att de prostituerade äro vådliga åtminstone för sedligheten. Och om de, såsom ofta är fallet, hafva prostitutionen till sin enda födkrok, så måste man väl likaledes Tfidgå att de »sysslolösa stryka omkring». Hur kunna nu myndigheterna, så länge sådana lagar äro gällande, réglementera prostitutionen?

Svaret på denna fråga är i det föregående redan af-gifvet genom framhållandet af skilnaden mellan sedelagen och den borgerliga lagen och af gränserna för den señares befogenhet i sedligt hänseende. Hemfallna åt sedelagens dom äro utan barmhertighet så väl de prostituerade som deras kunder. Hemfallna åt den borgerliga lagens dom äro de endast då, när deras osedliga lefverne kränker samhällets eller den enskildes rätt ur den borgerliga lagens synpunkt, och när således ur denna synpunkt deras lefnadssätt innebär en våda för allmän säkerhet, ordning och sedlighet. Men detta kan ske endast genom brott mot bestämmelserna i Strafflagens 18:de kap. Om en person, man eller qvinna, lefver aldrig så lastbart utan att bryta mot dessa bestämmelser, kunna myndigheterna icke straffa. Inför den borgerliga lagen och deborgerliga myndigheterna iakttager en sådan person »sedlighet i sitt lefverne» och för ett lefnadssätt, som icke innebär våda för allmän sedlighet. Deraf följer också, jag upprepar det, att, om en sådan person på ett eller annat sätt har lasten till sin födkrok, detta kommer sam-hällsmyndigheterna intet vid. Ty en sådan person har ett »medel till sitt uppehälle», hvilket icke kan inför den borgerliga lagen gälla såsom straffbart. Huru upprörande dessa konseqvenser än må förefalla den sedliga känslan, måste de dock dragas.

Resultatet häraf blir emellertid, att § 1 af lagen angående lösdrifvares behandling tarfvar en omredigering. Det är icke lämpligt att der begagnas sådana uttryck som »sedlighet» »sig ärligen försörja», då lagen derige-nom kommer skenbart i strid med sedelagen, hvilken i dessa uttryck inlägger en både vidsträcktare och djupare betydelse, än den borgerliga lagen kan göra. Den senare kan begagna nämnda uttryck endast oegentligt, bvilket åter blott tjenar till att förrycka begreppen och förvilla det sedliga medvetandet. Den borgerliga lagen bör derföre icke alls begagna dem, ty den reder sig mycket väl dem förutan. Detta må vara sagdt icke blott med tanke på att staten ej kan annat än ofullkomligt lagstifta mot prostitutionen såsom lefnadssätt och yrke, utan också med tanke på andra yrken, hvilka icke heller kunna gå under ofvannämnda sedlighetsrubriker, men som den borgerliga lagen lika litet eller endast lika ofullkomligt kan komma åt, som den kan komma åt prostitutionen. Exempelvis må erinras om åtskilliga pantlåneaffärer och procenteri-rörelser, för att icke tala om åtskilliga mycket vanliga mystiska saker inom handels- och affärsverlden.

Mot den svenska federationsafdelningens hufvudskäl för reglementeringens förkastlighet ur moralisk och juridisk synpunkt har jag framstält min mening. Återstår nu den hygieniska synpunkten. Få torde väl förneka, att det är samhällets skyldighet att hindra smittosamma sjukdomars spridning, för så vidt detta är möjligt. Det är verkligen obegripligt, hur någon förnuftig menniska kan förneka det som är så solklart, men detta obegrip-liga

har dock märkvärdigt nog inträffat. Fanatiska fede-rationsinedlemmar i England — de s. k. »abolitioni-sterna» — hafva arbetat på det fullständiga upphäfvan-det af alla lagar och förordningar angående smittosamma sjukdomar, såsom stridande mot »den individuela friheten», för att på den vägen få bort prostitution skontrollen. Jag antar emellertid, att ingen af den svenska federa-tionsafdelningens medlemmar är »abolitionist» och att derföre ingen af dem förnekar samhällets skyldighet att hindra smittosamma sjukdomars spridning. Det är fullgörandet af denna skyldighet, som är ändamålet med reglementeringen. Nu påstår federationen, att reglementeringen icke uppfyller detta sitt ändamål, hvarföre federationen betraktar den såsom en »mask» för otuktens beskyddande. Ur hygienisk synpunkt »är den ett misstag», hvil-ket federationen påstår vara bevisadt så väl af statistiska beräkningar, som deraf att läkarne erkänner besigtnin-gens otillförlitlighet. »Regleringen är ett hygieniskt misstag, ledande till falsk säkerhet, underlättande åtgången till prostituerade och oförmöget att uppfylla hvad dermed afses: inskränkning i utbredningen af otuktens följdsjuk-domar. Då federationen för några år sedan påpekade be-sigtningens otillförlitlighet, uttalades dermed en åsigt, som nu mera är lika allmänt antagen bland syfilidolo-gerna, som den då var omtvistad». (»I sedlighetsfrågan» sid. 9.) Ar detta federationens påstående riktigt, då kan reglementeringen icke försvaras, ty förutsättningen för dess tillåtlighet är dess hygieniska ändamålsenlighet. Ar denna en fiktion, så har reglementeringen ej något förnuftigt ändamål och bör således' afskaffas.

Hvad de statistiska beräkningarna angår, kan jag för min del icke annat än förstå, att de vittna emot federationens påstående. Jag har framför mig 3:dje häftet af »Hygiea» för 1881. Det innehåller bland annat svenska federationsafdelningens skrifvelse af den 12 Nov. 1880 till Stockholms öfverståthållare om reglementeringens upp-häfvande och yttranden till öfverståthållareembetet med anledning af denna skrifvelse från helsovårdsnämnden på grund af t. f. förste stadsläkaren E. Ödmanssons utlå-tande samt från svenska läkaresällskapet, det senare yttrandet undertecknadt af F. W. Warfvinge, E. W. We-lander, E. Ödmansson, M. Sondén, E. Heyman. I svenska federationsafdelningens skrifvelse åberopas med hänvisning till en bifogad tabell statistikens vittnesbörd. Helsovårdsnärnnden visar, att denna tabell, om beräkningen rätt göres, vittnar om en ej obetydlig minskning af veneriska sjukdomsfall, sedan reglementeringen infördes. Och svenska läkaresällskapet kommer till samma resultat, men uppvisar tillika, att siffrorna i tabellen äro oriktiga, och att de riktiga siffrorna afgifva ett för federationens påstående ännu ogynsammare vittnesbörd. Både helsovårdsnärnnden och läkaresällskapet uttala sin »förundran öfver federationsafdelningens sätt att räkna». Läkaresällskapet yttrar: »Då det väl svårligen kan antagas, att federationens styrelse gått till väga på detta sätt mot bättre vetande, måste det anses, att det skett af okunnighet — en okunnighet, hvilken är så mycket mer klandervärd hos dem, som på grund af dessa och dylika påståenden söka kullkasta nu bestående ordning. » Detta är ett bevis bland många på hur oförsigtigt det är af den som icke tillräckligt är inne i förhållandena att söka bevisa något genom användning af statistiska siffror. Hvad särskildt dessa siffror beträffar, äro de uteslutande hemtade från kurhusrapporterna, men en stor del veneriskt sjuka använda som bekant den enskilda läkarepraktiken, och derföre kan denna sifferbevisning, i hvilket fall som helst, ej blifva annat än en sannolikhetsbevisning, äfven denna af ganska osäker natur.

Men jag förstår icke, hvarföre man i förevarande fråga skall behöfva taga statistiken till hjelp. Det bör väl vara klart för litet hvar, att, om en läkare upptäcker en smittosam sjukdom hos någon och gifver patienten erforderlig läkarevård, detta både för patienten sjelf och för alla som komma i beröring med honom är »nyttigare och gagneligare», än att låta sjukdomen få ostördt utveckla sig hos patienten och så låta denne smitta än den ene än den andre, hvilka sedan i sin tur smitta andra. I den mån den smittosamma sjukdomen är elakartad ochlätt och lömskt sprides, är väl »nyttan» af läkarens inskridande uppenbar. Nu är den smittosamma sjukdom, h varom här är fråga, en af de förfärligaste som finnas, »ett af mensklighetens farligaste plågoris». När man så betänker, att genom reglementeringsbesigtningen flera hundra qvinnor årligen i vårt land sjelfva räddas från sjukdomens härjningar och hindras från att sprida eländet till andra, hvilka i sin ordning antagligen skulle hafva spridt det vidare, så kunna sannolikt de genom reglementeringsbesigtningen årligen räddade i Sverige räknas i tusental.

Har man ett menskligt hjerta i sitt bröst, så förstår jag icke, huru man kan annat än tycka detta vara en välgerning,

äfven om dessa räddade skulle bestå endast af sådana män och qvinnor, som sjelfför vållad t genom sina lustar störtat sig i eländet. Men nu vet man, att, från-räknadt sådana beklagansvärda, de räddade till mycket stor del utgöras icke blott af förförelsens och fattigdomens olyckliga offer, utan också af oskyldiga hustrur och barn, tillhörande olika samhällsklasser. Det är mig der-före en otydbar gåta, hur federationsafdelningen kan påstå reglementeringen vara ett »hygieniskt misstag». Att besigtningen är otillförlitlig så till vida, att läkaren mången gång ej kan upptäcka sjukdomen, fastän den finnes, måtte väl i all rimlighets namn icke vara något bevis för det påståendet! Om t. ex. årligen i medeltal af de i Stockholm inregistrerade 600 borde sändas till kurhuset, men genom läkarnes ofrivilliga misstag endast 500 verkligen ditsändas, är besigtningen derföre till ingen nytta? Ar det till ingen nytta, att årligen 500 qvinnor botas från denna förskräckliga sjukdom och förhindras från att öfverföra giftet direkt eller indirekt till ett mångdubbelt större antal menniskor? På en så stor procent af de besigtigade visar sig nog icke besigtningen vara otillförlitlig, men om detta också vore fallet, vore väl besigtningen ändå till ofantligt stor välsignelse.

Att de prostituerade strax efter utskrifningen från sjukhuset åter kunna ådraga sig sjukdomen är ju icke något bevis mot nyttan af reglemente ringen. Derigenomatt de p& sjukhuset blifvit vårdade har sjukdomens stegring hos dem sjelfva blifvit hämmad, och under denna isoleringstid hafva de hindrats från att öfverföra smittan på andra. Detsamma gäller i de fall, när sjukdomen af sig sjelf recidiverar. För öfrigt skickas de inregistrerade genast vid hvarje nytt sjukdomssymptom åter till kurhuset.

Till belysning af frågan om besigtningens gagnelig-het tillåter jag mig att ur svenska läkaresällskapets ofvan nämnda skrifvelse anföra följande stycke: »Svenska läkaresällskapet anser sig böra framlägga ett färskt exempel från Stockholms besigtningsbyrå, hvilket visar den stora nyttan af prostitutionens reglementerande. Af 120 under 1880 å byrån nyinskrifna qvinnor befunnos ej mindre än 53 vid första besigtigningen vara behäftade med venerisk sjukdom. Hade nu prostitutionen ej varit reglementerad i hufvudstaden, skulle dessa qvinnor kanske under månader, trots sin smitta, utöfvat sitt yrke, och det är lätt att tänka sig, livilken utbredning de veneriska sjukdomarne derigenom skulle erhållit.» Så långt läkare-sällskapet. Låtom oss göra en sannolikhetsberäkning med siffror af hvad följden blifvit, om dessa 53 genom reglementeringen ej tvingats in på kurhuset. Vi kunna mycket väl antaga, att, innan de frivilligt begifvit sig ditr hvar och en af dem i medeltal hunnit nedsmitta 20 besökare, hvilket tillsammans gör 1060 personer. Vi kunna vidare antaga, att hvar och en af dessa i medeltal öfver-fört smittan på en person. Detta gör tillsammans med de ursprungligen smittade 2120 personer, hvilka i sin ordning kunnat öfverföra sjukdomen på andra. Dessutom hade hos de 53 sjukdomen förvärrats.

Ett annat skäl federationen brukar, i samband med talet om besigtningens otillförlitlighet, anföra mot reglementeringens hygieniska gagnelighet är att de inregistrerade prostituerade äro blott några hundra, under det att de hemligt prostituerade kunna räknas i tusental. Att detta skäl faller för precis samma fakta, som anförts mot hufvudskälet, »otillförlitligheten», är klart. Ligger någon tanke i detta skäl måste det väl vara denna: »Omockså kontrollen minskar smittans utbredning, sprides denna i alla fall, derföre att kontrollen icke sträcker sig så långt; alltså kan den gerna försvinna, ty några tusen smittade mer eller mindre — hvad betvder det bland så många?» Ett i sanning besynnerligt resonnemang af ett filantropiskt sällskap! Filantropiens slutsats borde väl i stället lyda så: alltså är det högligen Önskvärdt, att myndigheterna må komma i tillfälle att utsträcka kontrollen vida längre.

Påståendet att åsigten om besigtningens otillförlitlighet numera är allmänt antagen af syfilidologerna torde också behöfva närmare skärskådas. Dermed kan väl i detta sammanhang icke gerna åsyftas något annat än en antydan om att federationen har de medicinska fackmännen på sin sida, när hon påstår, att besigtningen är otillförlitlig och alltså gagnlös i hygieniskt afseende. Nu intaga emellertid läkarne i allmänhet en allt annat än vänlig ställning till federationens arbete att få regle-menteringen upphäfd. Besigtningens otillförlitlighet förneka de naturligtvis icke. Ty de måste förstås med-gifva, att en läkare kan misstaga sig, att sjukdomen kan af sig sjelf recidivera, och att den besigtigade kan smittas strax efter en besigtning och således vara sjuk ett par, tre dagar, innan hon å nyo besigtigas. Men för det första utgör antalet fall, när dessa möjligheter blifva verkligheter, ett minimum, och för det andra af b ryter den noggranna och ofta återkommande besigtningen till stor del udden af den fara, som ligger i dessa möjligheter. Derföre kunna de allra flesta läkare icke af »otillförlitligheten» draga samma slutsats som

federationen, nämligen att reglementeringen är gagnlös i hygieniskt afseende. Läser man skrifvelserna från förste stadsläkaren och svenska läkaresällskapet med anledning af den svenska federationsafdelningens petition hos öfverståt-hållaren, ser man, att dessa medicinska auktoriteter anse, att ett upphäfvande af reglementeringen skulle vara rent af samhällsvådlig. Slutpåståendet i läkaresällskapets skrifvelse lyder som följer:

»De påståenden, som federationens styrelse fram-stält, hafva, såsom ofvan tillräckligt visats, befunnits byggda på falska grunder, och de af sagde styrelse lem-nade sifferuppgifter äro till den grad oriktiga, att om siffrorna vederbörligen rättas, dessa, långt ifrån att visa en tillökning af de veneriska sjukdomarne efter den tid, då prostitutionen började strängare öfvervakas, tvärtom från nämnda tid visa en bestämd minskning af ifrågavarande sjukdomar. Läkaresällskapet får derföre förklara, att i den af federationens styrelse till Herr Öfver-ståthållaren stälda skrifvelsen helt och hållet saknas den bevisning i och utredning af frågan om den i fråga satta reformens gagnelighet, som bort vara ett oeftergifligt vilkor för en dylik framställning, och då Läkaresällskapet på såväl ofvan uppgifna som af Helso vård snämnden och af förste Stadsläkaren anförda grunder, anser prostitutionens stränga öfvervakande nödvändigt, så får Sällskapet inlägga sin protest mot det mera om ovist nit än om insigt vittnande förslaget om upphäfvande af det nu för Stockholm gällande prostitutionsreglementet.»

Detta är ju ett utlåtande, som i tydlighet lemnar intet öfrigt att önska.

Hvad kan dä vara meningen med federationens framhållande af att syfilidologerna erkänna besigtningens otillförlitlighet? Så vidt jag förstår, ingenting annat än antingen att läkarne mot bättre vetande försvara det »hygieniska misstaget» för att kunna begagna detta såsom »mask» för otuktens protegerande, eller också att de af okunnighet eller bristande förmåga att tänka riktigt ej komma till samma slutsats som federationen. Af den svenska federationsafdelningens skrifter framgår, att det förra alternativet innehåller federationens mening. Man behöfver icke gå längre än till de två skrifter, som framkallat detta mitt inlägg i federationsfrågan. Skriften »I sedlighetsfrågan af en federationsmedlem» kan i läkarnes motstånd mot federationen icke se något annat än ett försvar för prostitutionen såsom en för de ogifta männens helsa nödvändig inrättning. Sid. 23 heter det t. ex.: Hvartill tjenar hela moralen, när hygienen förklarar den vara skadlig för helsan och anordnar enafledare för »tvingande naturbehof», som äro »oemotståndliga»? Fru Myhrman frågar i sitt »Inlägg» sid. 8: »Herr P. anklagar den osedliga litteraturen derför, att densamma förklarar de sinliga drifternas tillfredsställande för mannen ej blott berättigadt utan nödvändigt för bibehållandet af en sund natur. Godt och väll Men hvad annat göra samhällsmyndigheterna, då de vidtaga sådana anordningar, att männen med så liten risk och så beqvämt som möjligt må kunna hängifva sig deråt? Hvad annat gör väl vårt högt aktade läkaresällskap, då det bestämdt förordar såsom gagneligt och nödvändigt detta osedlighetens lagliga stadfästande?»

Den dom federationen sålunda afkunnar öfver flertalet af våra läkare har, såsom den utanför stående lätt inser, sin grund i federationens oförmåga att hunna se reglementeringen ur annan synpunkt, än att den är en mot både moral och allmän lag stridande legalisering, hvilken falskeligen kallas en hygienisk åtgärd. Denna felaktighet i synförmågan gör federationen blind för det faktum, att det fins läkare, hvilka innehafva en lika hög sedlig ståndpunkt som federationens medlemmar och ändå med all kraft motsätta sig reglementeringens borttagande.

Det är sant, att federationen har många skäl till sin ovilja mot läkarnes uppträdande i denna fråga. Ty det är ju en sanning, som hvarken kan förnekas eller behöf-ver döljas, att åtskilliga af dem missbruka sin ställning till att under vetenskapens mask och »för helsans skull > icke blott försvara, utan äfven ordinera männen »naturdriftens» tillfredsställande medels prostitutionens offer eller ännu bättre medels qvinnor, hvilka icke höra till denna föraktade kategori och som de kunna rekommendera. Att göra någon hemlighet häraf bjuda hvarken grannlagenhetsskäl eller några andra skäl, ty dessa läkare sjelfva göra alls ingen hemlighet af denna sin »vetenskapliga» åsigt och af detta sitt »hygieniska» till-vägagående, och saken är allmänt känd. Den är också mycket lätt att förklara. Har man en åskådning eller en åsigt, vill man ju alltid försvara den både inför sig sjelf och andra. Och hur många gånger tvingas ickeden objektiva vetenskapen för det ändamålet att, illa behandlad, göra de mest förnedrande drängsysslor åt en despotisk subjektivism. Har man sjelf vid ett s. k. lärdomssäte lärt sig att något syssla med vetenskapen, så har man också fått lära sig, att det fins vetenskaplig humbug af olika

valör inom alla fakulteter. Har man vidare, utan att sjelf vara »medicinare», under denna lärotid dock umgåtts med »medicinska» kamrater, följt dem under deras lärdomsutveckling och på nära håll sett deras öfriga utveckling, då är man icke lika snar som de oinvigde att såsom vetenskapens orakelspråk anse vissa »medicinska auktoriteters» utlåtande om »könsdriften såsom ett oemotståndligt naturbehof». Den hemliga orsaken till dylika utlåtanden har nog Is-Tael Hvasser riktigt angifvit i vissa yttranden om af honom för öfrigt värderade läkare på hans tid. (Se t. ex.

1 del., sid. 25 och 26, af hans »Valda skrifter»). Sättet, hvarpå den »medicinska auktoritetens» pubertetsutveckling försiggått och hans ungdomslif förflutit, torde vanligen utgöra nyckeln till utlåtandet.

Den läkare »En federationsmedlem» citerar sid. 14 går i denna punkt rakt på saken *), när han om vissa af sina kamrater säger: »De hafva tyvärr moraliskt fallit i den ojemna striden; ingen oinvigd anar, hvilka förfärliga frestelser en medicine studerande och praktisk läkare äro utsatte för. När en annan förnimmer sirenens lockande sång, kan han i nödfall taga till flykten, men vi medici måste stanna qvar, ja, måste så att säga gräfva' ned oss i eländet, vi måste i och för vårt yrkes skull hafva allt »på våra fem», och ingen anar hvad detta kan blifva för ett tungt kors att bära på, der icke religiositeten är desto djupare.»

Mot ett sådant läkarens missbruk af sin ställning, hvilket nu vidrörts, vill äfven jag i min ringa mån uttala min protest med samma indignation som federationen. Att sätta den medicinska vetenskapens stämpel på

*) För min del vet jag icke, med hvad rätt han yttrar sig så just med anledning af diskussionen i läkaresällskapet 1881 angående federationens skrifvelse till öfverståthållareembetet. Hans omdön^e om sjelfva diskussionen synes mig lika omotiverad som orättvis.hvad religion och moral kalla otukt, det är ett vetenskapligt falsarium.

Men, som sagdt är, det fins läkare, som stå icke blott på moralens utan på kristendomens ståndpunkt, hvilka försvara reglementeringen ur hygienisk synpunkt. D:r E. W. Wretlind har ju, enligt »Sedlighetsvännens» redogörelse, på ett diskussionsmöte inom federationen för ej så länge sedan gjort detta. Och i början på detta år talade jag med en sådan läkare i Upsala, hvilken förklarade, att smittans spridning bland studenterna betydligt aftagit efter reglementeringens införande, och beklagade federationens oförståndiga sträfvan att få denna hygieniska skyddsåtgärd afskaffad. Han tilläde, att de vederstyggliga former af de veneriska sjukdomarna, som förr ej voro så ovanliga, numera, sedan myndigheterna infört den stränga kontrollen, äro ganska sällsynta. Han trodde säkert, att, om det skulle lyckas federationen att agitera bort reglementeringen, man snart skulle se sig vara tvungen att återinföra den; erfarenheten visade, att sådant skett förut.

Deremot är det ett undantagsfall, att någon läkare gör gemensam sak med federationen i dess oförsonliga kamp mot reglementeringen. När svenska läkaresällskapet, talrikt församladt, den 8 Febr. 1881 aflät sin skrif-velse till öfverståthållareembetet, var det endast en läkare, d:r Grundal, som yrkade återremiss. Att döma af hans yttrande i den föregående diskussionen stälde han sig likväl icke på federationens sida; han ansåg endast, att frågan ännu var för litet utredd, och fordrade derföre en grundligare undersökning af förhållandena. Någon vederläggning af de öfriga läkarnes mycket talande skäl söker man emellertid, så vidt jag förstår, förgäfves i d:r Grundals skäligen sväfvande muntliga och skriftliga anföranden vid detta tillfälle. Troligen var icke heller hans mening att vederlägga de andra, utan egentligen att motivera sin begäran om ämnets förnyade behandling. Den onämnde landsortsläkare, hvars ord nyss citerats ur »I sedlighetsfrågan», synes deremot afgjordt stå på federationens sida.Federationens största glädjeämne bland läkarekåren är dock hennes f. d. bittre fiende, d:r P. A. Levin. Genom hans nyligen timade »affall från sig sjelf» har federationen fått ett godt handtag; säkerligen har denna märkliga tilldragelse inverkat på många. Innebär den då verkligen något motbevis mot det hygieniska argumentet för reglementeringen? Vi vilja tillse, huru der-med förhåller sig.

I Juninumret 1887 af »Meddelanden för helso* och sjukvård» samt i l:sta häftet för arbetsåret 1887— 88 af i Sedlighets vännen» står d:r Levins mot reglementeringen riktade uppsats att läsa under rubriken »Om lagstadd osedlighet». Ar man icke af federationens a priori antagna mening, att prostitutionens reglementering är detsamma som »lagstadd osedlighet», begriper man icke hr Levins uppsats, såvida man icke har läst hans 1873 utgifna och af svenska läkaresällskapet med hedersomnämnande försedda skrift »Om prostitutionen.» Men der

visar sig, att hr Levin har ungefär samma uppfattning af reglementeringen som federationen, fastän han i motsats mot federationen anser prostitutionens legalisering vara alldeles i sin ordning, såsom en hygienisk åtgärd för sedeslösa män och qvinnor, hvar-före han också förordar en fullständig legalisering och systematisering med inrättande af »tillståndshus» o. s. v. Om denna skrift säger »Sedlighets v än nen », att den, »tvifvelsutan är den konseqventaste på svenska språket utgifna afhandling i detta syfte — en konseqvens, som drifver sakerna till sin yttersta spets och bättre än någon motskrift genom sin krassa cynism visar, hvarthän idén om det »nödvändiga» ondas följdriktiga utveckling leder. För egen del får jag bekänna, att jag dock ej fullt kan förstå strängheten i detta omdöme. Ty framställningssättet i d:r Levins skrift är ingalunda cyniskt, och innehållet icke heller. Han kallar lasten för last, sedeslösheten för sedeslöshet, utan att försvara den. Om också meningen att otukten är ett nödvändigt ondt skimrar igenom, framhålles den likväl icke på något pronon-ceradt sätt.Det är emellertid mot denna af så många, läkare och icke-läkare, omfattade och försvarade mening, hr Levin uppträder; det är mot den hans uppsats »Om lagstadd osedlighet» är riktad. Allt hvad sedlighetsvänner heter, de må för öfrigt i ett och annat hafva huru skilda åsig-ter som helst, måste ju med innerlig glädje häri se en för sedlighetens sak betydelsefull seger, och alla som på ett eller annat sätt kämpa för denna rättfärdiga sak måste ju med innerlig tacksamhet mottaga i sina leder den, som sjelf kallar sig »fältflyktingen från en orättfärdig saks försvar». Det är af en utomordentligt stor betydelse, att en erfaren läkare, som varit en af försva-rarne för den rakt motsatta åsigten, slungar ut ett yttrande sådant som detta: »Det mycket allmänna, ja, det i sanning prostituerade omdömet, att mannen har så mycket svårare att temperera sin sexuela natur än qvin-nan, är ett inbilladt svepskäl, som endast kan gälla med magt, sedan han inträdt i okyska lefnadsvanor och på grund af dem påckar på sitt så ansedda naturbebof.»

Men när d:r Levin sålunda med väldiga hugg angriper sjelfva prostitutionen och dem som försvara den såsom hygieniskt icke blott berättigad utan nödvändig, bryter han derjemte stafven öfver den till skydd mot dess följd sjukd omar införda reglementeringen. Om också en sådan »konseqvens» kan förefalla besynnerlig, är det dock ej omöjligt att förklara den. Hvar och en vet, med hvilken seghet gamla föreställningar sitta i. D:r Levin har i sitt förra stadium sett i reglementeringen hufvudsakligen ett skydd för och ett omhuldande af den, enligt hans då hysta mening, »berättigade prostitutionen», och han har med mycken välvilja omfattat den just i denna dess förmenta syfte. Reglementeringen har förut af honom betraktats såsom ett nödvändigt vilkor för den berättigade officiela prostitutionen. När han nu uppträder emot prostitutionen, kan han icke se reglementeringen med andra ögon än förut, och då blir förstås konseqvensen, att han också uppträder mot den senare.

Nekar då d:r Levin reglementeringens hygieniska nytta såsom medel att förebygga den veneriska sjukdo-mens elakartade utveckling och dess utbredning genom smitta? Nej, det kan ju den erfarne läkaren icke göra.

Men han kringgår denna fråga på följande sätt: »--

vi (läkare) må då medgifva, att det preventivt sanitära, eller sexualhygienen, aldrig kan rätt tillgodoses annorlunda än genom ett kyskt lefnadssätt. Ju mera erfarenhet man vinner uti sakförhållandena, ju klarare framträder den sanningen, att intet annat preventivt säkerhets- eller ens sannolikhetsmedel för undvikandet af sexualförgiftning gifves. Och detta måste ju vi läkare till sist fritt erkänna. Stånde då ock hvarje menniska för sin gerning. Den som vill undgå missöde, såsom det kallas, tage sig i akt för missgerningen och hålle sitt käril rent; detta gälle mannen så väl som qvin-nan! — Och skall socialt straff föreläggas någondera, utöfver det sanitära äfventyret, — så vare det lika för båda och under alla förhållanden icke mindre, snarare högre bindande för mannen, som svårligen kan hafva att åberopa bristande kännedom om följderna och i alla händelser är den inledande parten.»

Dessa ord röja den sedliga grundåskådning, till hvil-ken hvarje sedlig menniska bekänner sig. Men betraktade såsom svar på frågan om reglementeringens hygieniska nytta, äro de enligt mitt förmenande endast ett meningslöst kringgående af denna fråga; och något annat svar har d:r Levin i sin uppsats icke gifvit på denna synnerligen vigtiga samhällsfråga. Att ett allmänt kyskt lefnadssätt, d. v. s. fullständig frånvaro af allt slags prostitution, är det »enda säkerhetsmedlet. för undvikande af sexualförgiftning» — hvem förnekar det? Och

hvem har någonsin förnekat det? Eller har verkligen någon (läkare?) lefvat i den tron, att genom myndigheternas strängare och mera systematiska reglering af prostitutionen sjukdomen skulle kunna helt och hållet oskadliggöras eller upphäfvas, så att den tid skulle komma, då en man med absolut trygghet för smitta skulle kunna besöka en prostituerad? Jag har svårt att tro något sådant.

Jag sade ett allmänt kyskt lefnadssätt, ty nog bör väl hr Levin veta, att icke ens kyskhet är ett absolut

3säkerhetsmedel, så länge akörlefnad eller prostitution idkas i samhället. Nog har väl hr Levin reda på att en fullkomligt oskyldig person kan blifva offer för den afskyvärda sjukdomen. Och detta är det förnämsta skälet för att det är myndigheternas pligt att genom sanitära åtgärder hämma sjukdomen. Kunde hr Levin med sanning tillropa hvarje af sjukdomen hemsökt olycklig sitt stränga: »Stånde hvarje menniska för sin gerning!» då kunde det ligga åtminstone något berättigad t i hr Levins resonnemang, för så vidt detta skall vara riktadt mot de legala skyddsåtgärderna. Hjertlös vore argumenteringen i alla fall, isynnerhet om man betänker, att ofta den skyldige snarare är lättsinnigt oförståndig än lastbar. Nu är den både hjertlös och meningslös.

Förstår då icke, fråga vi vidare, dr Levin att här föreligger ett socialt spörsmål, som kräfver ett praktiskt svar, ett svar i handling? Förstår han då icke, att samhället måste göra något annat, än att skjuta hela saken ifrån sig med ett »hvar och en får skylla sig sjelf» och med sangviniska förhoppningar på tidens sedliga medvetande och stora förnuftighet och så låta det osedliga och oförnuftiga lefnadssättets följd sjukd omar ohejdadt fara fram? — Man har icke rättighet att på detta lättvindiga sätt besvara den allvarsamma prostitutionsfrågan.

Hr Levin fortsätter: »Återstår då det spörsmål att lösa: hvilket annat skydd än polisreglementets har man att lita sig till, beträffande sexualförgiftningens faror? Vi måste på grund af omständigheternas magt dertill svara: Intet annat än vårt sedliga förnufts ledning, sedan hygienens lagar äro kända». Hr Levin förordar derpå spridandet af kännedomen om hygienens lagar och sär-skildt om sexualsjukdomarnes lätt smittbara och farliga art. Dr Levin tror alltså utan vidare, att den som har reda på det rätta eller det nyttiga också »gör derefter». Det tror inte jag, men härom vill jag ej tvista med hr Levin. Dock kan jag ej låta bli att såsom skäl för min »otro» anmärka, att näppeligen någon enda, som sjelf-förvålladt ådrar sig venerisk smitta, förut är okunnig om den fara, för hvilken han utsätter sig (jfr hr Levinsegna ord här ofvan, sid. 33). Han vet, att många gå fria och att många råka illa ut. Så nog är den kunskapen redan tillräckligt utbredd! Men till dato har detta icke mycket hjelpt, och derföre tviflar jag på att det i framtiden kommer att hjelpa. Eller menar hr Levin kanske en mera vetenskaplig kunskap? Jag tror icke heller, att en sådan är något egentligt skydd här vid lag. Ty äro väl läkare och läkarekandidater »skyddade» genom sin kunskap?

Deremot tror jag visst, att, om redan i skolorna en grundligare kännedom om lagarne för vår kropp och hygienens allmänna lagar i rätt tid kunde bibringas de unga, mycket dermed vore vunnet. Härom har jag på annat ställe yttrat mina tankar. Dock tror jag icke, att allt dermed vore vunnet. Osedligt lefnadssätt skulle nog förekomma ändå, t. o. m. bland de mest upplyste.

Men hr Levin förordar också ett annat medel än kunskapen, nämligen att »eho som sjelfförvålladt meddelar annan menniska smitta skall enligt bestämd strafflag derför ansvara, likasom för annat personligt förfördelande och helsofarligt svek, när sådant kan påvisas». »En lagstiftning r denna riktning», anser hr Levin, »är den enda för nutiden passande». Derföre tillägger han: »All Öppen och hemlig prostitution må numera, så godt först som sist, lagförbjudas, med behöfligt eftertryck förföljas — och, om sexualsjukdom såsom följd deraf kan konstateras, bestraffas med frihetens förlust, såsom ett nödvändigt socialt skydd mot personer, hvilka uppträdt såsom missdådare, af hvilken ställning och hvilketdera kön de månde vara. Då är saken bragt både på det klara och tillbörliga».

Här har verkligen hr Levin föreslagit ett medel, och dertill ett riktigt radikalt medel. För min del skulle jag visst icke hafva någonting emot, om hr Levins förslag kunde accepteras, d. v. s. om samhällsförfattningen medgåfve det eller om den allmänna sedlighetens nuvarande höga ståndpunkt och förgångna tiders erfarenheter af dylika strafflagars nytta vore talande skäl för att ändra samhällsförfattningens grund och syfte. Sid. 16 f. har jag framhållit skilnaden mellan »det ur den borgerliga lagenssynpunkt oberättigade» och »det ur religionens och

moralens synpunkt oberättigade». Enligt der anförda skäl har samhället icke rättighet vare sig att lagförbjuda prostitutionen eller att straffa någon som öfverfört smitta på en annan, såvida den smittade med fri vilja utsatte sig för risken. Detta kan nämligen icke kallas »personligt förfördelande och helsofarligt svek*. Både af det nu citerade stället och af andra ställen i hr Levins uppsats tycks emellertid framgå, att han anser det sedliga medvetandets magt och det sedliga lefnadssättets allmänne-lighet numera så stor inom samhället, att tiden är inne för en samhällsförfattningsreform, genom hvilken den påpekade skilnaden mellan »oberättigadt» och »oberätti-gadt» bortfaller. Ingen kan hellre än jag önska, att det vore så lyckligt. Men det är mig alldeles omöjligt att i så hög grad, som hr Levin, tro tiden om godt. Det är mig alldeles omöjligt, att med hr Levin anse just vår tid vara ett högre utvecklingsskede, som ställer det rätta framför det nyttiga, vår tid, de bedrägliga konkursernas, svindleriernas, förfalskningarnas, sjelfmordens tid, vår tid, de utilistiska samfundens tid, då t. o. m. bekännelseskrifter formligen affattas och antagas, hvilka öppet sätta nyttan i både religionens och moralens ställe. Och tala med den yngre generationen, får hr Levin höra, hur det står till med »det sedliga medvetandets magt».

Dock, om tidens beskaffenhet vill jag icke tvista med hr Levin; det torde vara en ofruktbar tidsspillan. Man kan anföra skäl för allting; så äfven här. Och jag är visst icke blind för vår tids rörelser i sedlig och annan god riktning; federationen är ju — för att anföra ett närliggande exempel — ett barn af vår tid. Men hur det än må vara med tidens sedliga medvetande, så torde det vara temligen säkert, att dess fri hetsmedvetande omöjliggör antagandet af hr Levins strafflagsförslag. Ty detta innebär ju ett kringskärande af den personliga friheten och går således stick i stäf mot tidens vågor.

Detta förslag är äfven ur andra synpunkter opraktiskt. Det skulle skaffa våra domstolar en icke så liten tillökning i arbete. Och jag undrar, om besigtningenär mera sårande för den qvinliga blygsamhetskänslan, hvarom federationen så mycket talar, än en ransakning inför rätta skulle vara, isynnerhet om qvinnan vore den smittade och således den lidande parten. Lagens arm skulle dessutom helt visst icke kunna nå många. De prostituerade känna gemenligen icke sina besökare och skulle derföre icke kunna angifva dem, för hvilket de, äfven om de kunde det, dessutom nog skulle taga sig till vara, ty derigenom angåfve de ju sig sjelfva sååom idkande det i lag förbjudna och med straff belagda pro-stitutionsyrket. De smittade männen skulle säkerligen också akta sig för att spela angifvare, ty dels hemfölle de ju då också till straff såsom de der medverkade till den lagförbjudna prostitutionens vidmakthållande, dels offentliggjorde de sjelfva härigenom sin skam. Endast sådana sjuke, som nödgades anlita den offentliga sjukvården, det vill med andra ord säga de fattiga, skulle möjligen kunna fällas efter hr Levins föreslagna lagrum. Och detta hade naturligtvis till följd, att dessa fattiga aktade sig för kurhuset, ty att gå dit vore ju detsamma som att öfverlemna sig i rättvisans händer. Följden deraf åter blefve den, att sjukdomen hellre finge frodas och smittan spridas. Så vidt jag förstår, vore detta den enda »praktiska nyttan» af hr Levins lagförslag.

Jag har uppehållit mig länge, kanske alltför länge, vid dr Levins uppsats. Men jag har velat egna den en noggrannare uppmärksamhet derför, att ett ord från en person i dr Levins ställning och med hans antecedentia helt naturligt väger mycket i en fråga sådan som denna och af många reflexionslöst tages emot på god tro. Federationen gör ju också mycken affär af dr Levins uttalande. Uppsatsen visar nogsamt, hur klent det är ställdt med bevisen, de verkliga bevisen mot reglemente-ringens hygieniska nytta. Man hade väntat, att den för prostitutionens berättigande såsom hygienisk åtgärd en gång så ifrigt fäktande läkareveteranen skulle, när han för moraliska och hygieniska skäl sträckte sina vapen och gick öfver på fiendens sida för att bekämpa prostitutionen samt dervid ställde sig i deras led, hvilka ocksåbekämpa prostitutionens reglementering — man hade då väntat, att han med hygieniska motbevis skulle kullkasta de hygieniska bevisen för reglementeringens berättigande. Ty, vi upprepa det å nyo, reglementeringen är en skyddsåtgärd till samhällets åtminstone relativa säkerhet och ingenting annat. Kan det bevisas, att detta är en illusion, då bör den genast afskaffas, men icke förr.

Hvad för ett hygieniskt motbevis anför då hr Levin? Jo, att >intet annat preventivt säkerhets- eller ens sannolikhetsmedel för undvikande af sexualförgiftning gifves än ett kyskt lefnadssätt». Och denna förklaring afger han i ordalag, som om den innehölle en splitter ny upptäckt. Liksom icke hvar och en visste detta förut!

Liksom icke reglementeringens försvarare visste, att denna hygieniska åtgärd erbjuder endast en relativ säkerhet för prostitutionens kunder! Men de veta också, att reglementeringen, i den mån den strängt och allvarsamt handhafves, hindrar sjukdomens elakartade utveckling och smittans spridning, afvänder den från en mängd oskyldiga, som annars hade blifvit offer för den i andra hand, oskyldiga, bland hvilka också äro barn, som födas med det ärfda sjukdomsgiftet till ett lif af gräsligt elände. Härvid har hr Levin ingenting annat att erinra än: iStånde hvarje menniska för sin gerning».

Hr Levins uppsats visar också, hur vanskligt det är att sätta något nytt i det gamlas ställe. Hans lagförslag tar sig nog bra ut för mången teoretiserande nitälskare, men det är helt enkelt praktiskt omöjligt. Hans lifliga öfvertygelse, att en sådan lagstiftning är just hvad tiden numera fordrar, visar, huru litet han förstår den nuvarande tiden. Hans förslag är nämligen så otidsenligt som möjligt. Medeltiden har försökt något ditåt, meti har måst uppgifva försöket.

Det förefaller, som om dr Levin anser sig genom sin för femton år sedan utgifna skrift hafva' skadat sedlighetens sak genom att i uteslutande hygieniskt intresse hafva kämpat för åtgärder, hvilka måste anses såsom moraliskt samhällsvådliga, och som om han nupå äldre dagar ville bringa en försoningsgärd för denna sin försyn delse genom att makulera sin skrift och uppträda emot den deri förfäktade ståndpunkten. Värdet af denna frimodiga ärlighet är jag för min ringa del långt ifrån att underskatta. Men på mig har det der-före verkat så mycket mer nedslående att se, huru han, i sin sträfvan att godtgöra hvad han möjligen brutit, skjuter öfver målet. Har hr Levin i sin skrift om prostitutionen gått till ytterligheter i en riktning, går han nu till ytterligheter i reaktionära protester mot den förut intagna ståndpunkten. Det är derföre fara värd t, att dr Levin i sin strid mot osedligheten kommer att föga gagna samhället.

Innan vi lemna den hygieniska synpunkten, hafva vi ännu att uppmärksamma två invändningar mot reglementeringens hygieniska nytta.

Federationen påstår, att reglementeringen inger männen en falsk säkerhet genom den frisksedel, som lemnas de prostituerade och på det sättet ökar smittans offer. Detta torde nog i viss grad vara händelsen. Dock kan man allt med visshet påstå, att de allra flesta män, som besöka de prostituerade, icke fråga efter frisksedeln, ej heller muntligen göra sig underrättade om huruvida qvin-nan blifvit besigtigad eller icke. Detta bestyrkes också deraf, att endast ett fåtal af de besigtigade begär frisksedel (se förste stadsläkarens förut åberopade utlåtande i Hygiea). De som af falsk säkerhet genom reglementeringen blifva offer för smittan utgöra alltså helt visst ett försvinnande litet antal i förhållande till antalet män, qvinnor och barn, som genom reglementeringen blifva räddade. Emellertid är den fara frisksedeln kan medföra ett skäl att afskafFa den. Jag skall längre ned återkomma till denna sak.

Federationen påstår vidare, att besigtningen är utan nytta, när den icke åläggses äfven de män, som besöka de prostituerade. Detta är ett ofta återkommande argument. Utan tvifvel vore det en god sak, om ett sådant arrangement kunde vidtagas. Men hur skulle det gå till? Det är alls icke för mycket begärdt att af fe-derationen fordra ett svar på den frågan, så länge det der argumentet upprepas. Kan federationen icke praktiskt lösa knuten, då är påståendet ju endast ett meningslöst slagord.

Så vidt jag förstår, är den enda lösningen tillståndshus med dag och natt derstädes anstäld läkare, som besigtigar hvarje besökande. Detta är också ett af dr Levins förslag i skriften »Om prostitutionen». Men den lösningen vill federationen väl ändå icke vara med om? Som det nu är, göra myndigheterna hvad de kunna, när de söka aflägsna smittan från sjelfva smitthärdarne. Ty att de qvinnor, som idka osedlighet såsom yrke, ur alla möjliga synpunkter äro de som först och främst böra underkastas den hygieniska kontrollen, borde federationen knappast kunna förneka. Och att denna besigtning måste hafva sin stora nytta med sig, fastän de faktiska förhållandena göra det omöjligt att utsträcka den till alla yrkesidkerskornas kunder, borde väl af förut an-gifna skäl vara klart för litet hvar. Att nyttan af be-sigtningen vore större, om den kunde få en sådan utsträckning, nekar förstås ingen. — Federationen fordrar allt eller intet. Jag undrar just, hur långt man kommer i den här verlden med sådan absolutism?

Af så stor sanitär betydelse, som federationen tycks anse, vore männens tvångsbesigtning dessutom icke. Männen upptäcka sjelfva nära nog lika lätt som läkaren, om de äro sjuka. Och i de flesta fall söka de också bot i rätt tid. Så är deremot icke förhållandet med qvinnan. För det första har hon mycket svårt att sjelf upptäcka sjukdomen, innan den hunnit ett visst stadium. För det andra skäms hon vanligen för att yppa sin sjukdom, icke minst derför, att läkaren, som skall behandla henne, är man. Till följd deraf söker hon hjelp kanske först när sjukdomen tagit öfverhand, så att bot är omöjlig. För det tredje råder särskild t hos de prostituerade en allt för stor sorglöshet och vårdslöshet, beroende i väsentlig grad på deras lättsinne i allmänhet, men också på deras missaktning för sig sjelfva samt på känslan af att deras lif £r förfeladt och deras tillvaro värdelös.Tvingas de derföre icke att underkasta sig läkarebehandling, sedan de blifvit sjuka, uppskjuta de det så länge som möjligt eller underlåta det alldeles.

För öfrigt är det ej sant, att endast de inregistrerade q vinnorna besigtigas. Förste stadsläkaren påminner i sin nyss nämnda skrifvelse om att enligt gällande lag manskapet i hela den värfvade armén en gång i veckan underkastas en dylik besigtning, och likaså manskapet vid den indelta armén äfvensom beväringen under mötena. »Medan sålunda», säger han med anledning häraf, »här i riket omkring 700—800 qvinnor årligen besigtigas, är detta förhållandet med 50—60,000 män.» »Dessutom», tillägger han, »finnas flera, ännu gällande författningar, som påbjuda sundhetsbesigtningar både å män och qvinnor, der någon misstänkes vara behäftad med venerisk sjukdom. Sålunda heter det i Kongl. Instruktionen för provinsialläkare d. 13 Juni 1822 § 10 på följande sätt: »det åligger hvarje läkare i allmänhet och provinsialläkaren i synnerhet, att då någon med primitiv venerisk smitta anträffas, noga utforska, från hvilken och till hvilken eller hvilka sjukdomen kunnat blifva meddelad samt att, till förekommande af smittans vidare spridande, sådant till presterskapet eller kronobetjeningen på landet och till polisen i städerna anmäla, på det en sådan för smitta misstänkt må lämpligen kunna förmås att sig till besigtning hos läkaren inställa. Vägrar den för smitta misstänkte att låta undersöka sitt tillstånd, öfverlemnas saken till den åtgärd, Vår befallnings-hafvande efter omständigheterna kan finna lämplig.» — Det synes sålunda, att myndigheterna gjort hvad de kunnat för att så långt som möjligt utsträcka besigtnin-gen äfven till männen.

Och härmed komma vi från den hygieniska synpunkten in på tvenne andra synpunkter, ur hvilka federationen anser reglementeringen förkastlig. Sjelfva tvångsbesigtningen är, påstår federationen, »ett upprörande våldförande af de prostituerades rester af blyg-samhetskänsla», hvarföre den allt mer och mer sänker dessa olyckliga ned i lastens förnedring och försvårarför dem återgången till ett ärbart lefnadssätt. Tvångs-besigtningen påstås vidare vara ett uttryck af moralisk olikställighet mellan mannen och qvinnan, i det att qvinnan derigenom göres till verktyg för mannens lustar, och tillika ett uttryck af den burgnare klassens förtryck af den fattigare klassen, i det att det vanligen är den fattiga qvinnan, som göres till ett sådant verktyg. Federationens stiftarinna, Mrs Butler, har derom nyligen utlåtit sig på följande sätt: »Vi anse tvångs-besigtningen, denna förskräckliga personliga undersökning företagen af mannen mot qvinnan*), såsom det starkaste uttrycket af qvinnans träldom; den betecknar af-sigten hos en del af samhället att återföra qvinnan till slafveriet, att göra henne till ett ting, icke en person, såsom Mr Mireur säger: till sedlighetspolisens egendom. Derigenom blir hon ett käril, ett verktyg, ett djur, en slaf, allt utom en qvinna.» Och Mr E. de Pressensé har om samma sak nyligen yttrat, att »lastens reglemente-ring är ett vidunderligt missbruk af den starkares rätt», samt professor Charles Secrétan, att »sedlighetspolisen är en naturlig tillämpning af den starkares rätt, enligt hvilken den fattige är skapad för den rike och det svagare könet för det starkare». (Sedlighetsvännen för 1887—88 N:r 2—4, sidd. 31, 35, 60).

Dessa båda synpunkter höra strängt taget under den moraliska synpunkten, hvarföre det hade varit det formelt riktigaste, att jag upptagit dem till skärskådande förut, när jag gjorde mina invändningar mot federationens angrepp på reglementeringen ur moralisk synpunkt. Men de äro på mer än ett sätt af så stor vigt, att de förtjena sin särskilda afdelning. Man kan icke säga, att federationen begagnar dem såsom hufvudargumenterna i sin bevisföring mot reglemente ringen. Men det torde icke vara oriktigt att i dessa båda synpunkter se så väl sjelfva grunden till federationens uppkomst som drif-kraften i hennes energiska arbete.

Federationen är ju egentligen en qvinnorörelse, som ursprungligen utgick från en förening engelska damer,

*) Kurs. af mig.»The Ladies national Association for the repeal of the Contagious Diseases Act», och som sedan 1876 genom den varmt nitiska engelska presthustrun Josephine Butlers stiftande af »Den brittiske, kontinentala och allmänna Federationen för afskaffande af prostitutionen, särskildt i dess egenskap af laglig eller tolererad institution» vann stor utbredning, på samma gång den fick inre stadga och fasthet. Idén om qvinnans sociala likställighet med mannen tillämpade denna förening särskildt på det sociala missförhållandet, att mannens moralitet bedömdes efter en annan måttstock än den, med hvilken man bedömde qvinnans. Den faktiskt legaliserade prostitutionen med sina af myndigheterna tillåtna och skyddade bordeller, hvilkas föreståndare och föreståndarskor åtnjöto medborgerligt förtroende och medborgerliga rättigheter i paritet med andra, hederliga, medborgare blef, såsom det gröfsta uttrycket för detta sociala missförhållande, den fiende, hvilken federationen först och främst anföll. Har man någon aning om de moraliska rysligheter i de länder, der denna legaliserade prostitution existerar, då förstår man också federationens oförsonliga hat mot detta samhällets nesliga systematisering af lasten, och man undrar då icke öfver federationens ofta hänsynslösa uppträdande mot denna hydra. Det är rent af skamligt att visa någon hänsyn mot en sådan skamlighetI

Må ingen göra mig den orättvisan att läsa något slags ringaktande omdöme om federationen i hvad jag sade, att »federationen egentligen är en qvinnorörelse». Det är männen, som förtjena ringaktning både derföre att den legaliserade prostitutionen är deras verk och derföre att ingen stämma från deras läger på allvar höjt sig mot denna skändlighet. Såsom C. J. Frank i den förträffliga lilla skriften »Våra barns faror» tror också jag, att samhällets sedliga reformerande måste utgå från qvinnorna och att vi ingenting i det stycket hafva att vänta af männen. Ty blott ett fåtal män hafva den sedliga energi, som fordras för att här vid lag kunna uträtta något.Men å andra sidan ligger deri, att federationen är en qvinnorörelse, faran för ensidighet. Männens skuld är ju oerhördt stor; vanligen äro de förförarne. Men ensamt hafva de dock icke skulden. Jag vill i detta sammanhang icke dröja vid det oförnekliga faktum, att de i yttre mening ärbara qvinnorna ofta direkt eller indirekt äro skulden till att männen blifva andra qvin-nors förförare. Jag vill här framhålla, att äfven qvin-nan i yttre grof mening är — förförare. Det var icke länge sedan jag hörde omtalas ett sådant fall, der en gift qvinna var den skyldiga och en sexton års gosse offret. Denna sida af sedlighetsfrågan förbiser federationen nästan alldeles för att så godt som uteslutande rikta sin egen och andras uppmärksamhet på den andra sidan, männens skuld. Detta är en ensidighet.

Med denna ensidighet sammanhänger en annan, nämligen benägenheten att i allt hvad legalisering och regle-mentering heter se endast de osedliga männens åtgärder till sin nytta, beqvämligbet och säkerhet, benägenheten att deri se den starkares förtryck af den svagare, den rikares missbruk af fattigdomen. Härvid glömmer man, att en stor del af dessa qvinnor, som »förtryckas», sjelfva valt sin sorgliga födkrok, utan att något slags våld ut-öfvats mot dem; de skulle bilda en klass af prostituerade, om också ingen legalisering eller reglementering funnes. Att derföre i dessa åtgärder se endast männens osedlighet och öfvergrepp är oriktigt. Prostitutionens upphof är den lättsinniga och lata qvinnans lättsinne och lättja. Den är icke männens uppfinning och tillställning, och ännu mindre har den uppkommit genom vare sig legalisering eller reglementering. Både i tal och skrift uttrycker sig federationen emellertid, som om både det ena och det andra vore fallet. Ja hon t. o. m. ibland identifierar prostitutionen med sä väl legalisering som reglementering. Så t. ex. får man i >Sedlighetsvännen» läsa om »Männens petition i.Danmark om prostitutionens afskaffande», om att flera ledamöter i danska folketinget inlemnat en motion om förändring och tillägg i strafflagen, hvilken föreslagna lagförändring »hufvudsakligengår ut på prostitutionens afskaffande » o. s. v. Liksom om man genom petitioner eller lagförändringar kunde af-skaffa »prostitutionen»I Till samma förvexlingskategori bör »En federationsmedlems» undran (sid. 11), om jag väl kan anse Strindbergslitteraturen vara »en förnämligare faktor till det onda än prostitutionen». — Den der ständiga sammanblandningen af prostitutionen och dess legalisering eller dess reglementering har utan tvif-vel sin grund i den nu påpekade ensidigheten i uppfattningen. Men man kan mycket väl förstå, att federationens fiender deri skola se en afsigtlig agitationslist. Ty många, som icke reflektera nogare på saken, vinnas tvifvelsutan för federationen genom den sammanblandningen. Och detsamma gäller också om sammanblandningen af legalisering och reglementering.

Denna senare förvexling, enligt min mening den svenska federationsafdelningens största misstag, är förorsakad

af samma ensidighet i uppfattningen. »Qvinnan lider, qvinnan förtryckes» är det stridsrop, hvarmed federationen eldar sina medlemmar till anfall på reglementeringen. Många ryckas med, mest qvinnor förstås, men också män, såsom alltid är händelsen, der den qvinliga entusiasmen är i verksamhet. Den som nyktert ser på verkligheten kan dock icke gerna gripas af denna hänförelse. Ty påståendet att qvinnan lider och förtryckes torde i detta sammanhang nog vara sant i åtskilliga fall, men är helt säkert i de flesta fall osant. Federationen visar sig här vid lag icke vara så alldeles fri från detta vädjande till menniskornas känslor utan verklighetsgrund, denna falska sentimentalitet, som så ofta är orsaken till att filantropiska sträfvanden komma i misskredit.

Ingen men nisko vän kan väl annat än finna läkare-besigtningen å de prostituerade upprörande, och detta icke minst med tanke på det blygselkänslan dödande och det förhärdande i denna procedur. Men hvad är väl det egentligen upprörande? Jo, det är sjdfva prostitutionen. Att menniskor kunna vilja förnedra sig till ett sådant lefnadssätt och dess följder, till hvilka också be-sigtningen hör, det är detta, som är upprörande. Be-sigtningsstraffet är upprörande på samma sätt som fängelsestraffet. Det är upprörande, att förhållandena ära sådana, att dylika åtgärder skola vara nödvändiga för den allmänna säkerheten. Federationen invänder, att besigtningen icke är tillräcklig för den allmänna säkerheten, men deremot menlig för de prostituerades moralitet. Ja, detta är riktigt; men precis detsamma gäller också om fängelsestraffet. De dagliga stölderna och andra brott äro dagliga bevis på att denna säkerhetsåtgärd långt ifrån är tillräcklig, och ingen torde väl förneka, att fängelset ofta, och gemensamhetsfängelset oftast, gör brottslingen sju gånger värre*). När derföre federationen ur de anförda riktiga premisserna, drar den slutsatsen: alltså bör menniskrovännen arbeta på besigt-ningens afskaffande, så bör hon af alldeles samma skäl komma till samma slutsats rörande fängelser och fängelsestraff.

Må ingen genom sofismer eller oreda i tankegången afbryta udden af denna jemförelse. Det är visst icke min mening, att besigtningen skulle vara ett med fängelsestraffet fullt jemförligt straff. Jag anser ju tvärt om, att samhället ej har rättighet att bestraffa den frivilliga prostitutionen. Men besigtningen har med fängelsestraffet den egenskapen gemensam, att vara en för den allmänna säkerheten vidtagen tvångsåtgärd mot vissa samhällsmedlemmar, en åtgärd, som ofta har ett menligt moraliskt inflytande på dem, hvilka sjelfva förvållat en sådan behandling. Ur denna synpunkt kunna och böra besigtningen och fängelsestraffet jemföras. Jag antar, att federationen icke vill använda det omtalade menliga inflytandet såsom argument mot fängelsestraff, men då förstår jag icke, hur hon kan vilja använda det så mot besigtningen. Hvar och en borde väl kunna inse, att i så väl det ena som det andra fallet den enskilda men-niskans nytta måste stå tillbaka för det allmännas bästa, och att detta ej kan få namn af förtryck, när det är

) Jfr t. ex. den förträffliga skildringen af gemensamhetsfängelset i »Brott och Straff af Ave.sjelfförvålladt och personen i fråga förut vetat hvad följden skulle blifva. Att då, såsom »Sedlighe tsvännen» gör, använda till argument mot besigtningen sådana yttranden af prostituerade som: »När vi behandlas som djur, blifva vi också djur» synes mig derföre icke blott bevisa mycken logisk svaghet, utan också vara ett mindre värdigt användande af sensationsmedel. Genom att sälja sig till prostitutionen göra sig de prostituerade sjelfva till djur. Och derföre hade det legat mycket mera sanning i yttrandet, om det tvärt om hade lydt så: »När vi göra oss sjelfva till djur, måste vi också finna oss i att behandlas som djur.»

Men nu kommer federationen med — jag kan icke kalla det annat — en ny sofism: »Den man, som brukar en prostituerad, är lika skyldig söm hon; derföre borde också han vara underkastad samma tvångsåtgärd.» När jag kallade detta resonnemang en sofism, menade jag icke dermed en medveten sofism, utan en sådan, som förorsakas af den ensidighet i uppfattning och tankegång, som utmärker federationen. Inför Gud och inför moralen kunna de män, som begagna dylika beklagansvärda qvinnor, hafva mycket större skuld än dessa. Men inför myndigheterna såsom den allmänna sanitära säkerhetens väktare hafva de senare alltid större skuld. Ty dessa bjuda ut och sälja den kanske skämda och förderfbrin-gande varan; de äro sjelfva smitthärdarne. Och dessutom är det, såsom förut har framhållits, praktiskt out-förbart att underkasta männen i fråga besigtning. Vi fråga ännu en gång: hur skulle det gå till? Men hvad tjenar det till att komma fram med omöjliga fordringar!

— Och slutligen erinrar jag om, livad likaledes förut blifvit anmärkt, att årligen ett vida större antal män än

qvinnor underkastas besigtning. Ligger det någon rimlighet i att här vid lag tala om >kränkandet af mennisko-värde och blygsamhetskänsla» så är detta väl fallet då, när sedliga och gudfruktiga män och ynglingar bland våra soldater och beväringar kommenderas till dylik besigtning, men icke när qvinnor, hvilka invigt sig åt lasten såsom yrke, förständigas dertill. Allt federationenstal oin »mannamån» såsom argument mot besigtningen, förefaller mig derföre rent af befängd t. Vore förhållandet omvändt, så att män och icke qvinnor bildade de prostituerades klass, skulle naturligtvis reglementeringsbesigt-ningen drabba män. Jag undrar, om de, som nu finna tvångsbesigtningen af de prostituerade qvinnorna så tyrannisk, då skulle lika mycket Ömma för detta det starkare könets förtryck och lidande?

Att såväl prostitution och legalisering som reglemen-tering i och för sig skulle vara de rikares missbruk af fattigdomen är ett påstående, som väl mycket smakar af agitations- och sensationsfras. De rika använda för sina lustars mättande dyrare medel än de prostituerades för alla tillgängliga fala gunst. Och att de fattiga lika väl som de, hvilka stå högre på den finansiela skalan, begagna sig af denna falhet, derpå är bland annat den ' erfarenhet, som föranledt det nyss omnämnda påbudet om soldaters och beväringars besigtning, ett tillräckligt talande bevis.

Jag har sökt utveckla skälen för min mening, att den svenska federationsafdelningen med orätt påstår prostitutionens reglementering vara detsamma som prostitutionens legalisering och att således hufvudgrunden för federationsafdelningens oförsonliga angrepp på reglementeringen är ohållbar. I sammanhang härmed har jag också sökt visa, att andra i skrift och tal af federationen angifna grunder för detta angrepp likaledes äro ohållbara. Hvad jag. tänker om reglementeringen och om federationsafdelningens ställning till denna polisåtgärd vill jag sammanfatta genom att anföra ett ställe ur förste stadsläkarens ofta nämnda utlåtande med anledning af den svenska federationsstyrelsens skrifvelse till öfver-ståthållareembetet om reglementeringens afskaffande. Jag citerar detta ställe, trots dess skärpa, emedan det i sak innehåller min mening.»Styrelsen ställer sig starrblind i fråga om ändamålet med prostitutionens reglementerande, som den dock sannolikt ganska väl känner. Genom reglementerandet gillas icke skörlefnaden, utan den bestraffas. Genom detsamma kontrolleras och, så vidt möjligt är, oskadlig-göres så i moraliskt som hygieniskt afseende en samhälls-"Vådlig klass af menniskor, hvilken, om den icke tolererades, skulle blifva än mera farlig. >Slutord.

Om således de svenska myndigheterna genom prostitutionens reglementering slagit in på den rätta vägen och i princip funnit den för närvarande bästa lösningen af ett svårlöst samhällsproblem, är då allt härutinnan väl beställdt? Sköta myndigheterna öfver allt sin sak på ett mönstergildt sätt, så att reglementeringen till alla delar eller åtminstone utan nämnvärda skäl till anmärkningar motsvarar sitt ändamål? Hafva vi rättighet att med teoretiska skäl affärda federationens teorier, utan att tillse, huruvida icke rådande missförhållanden äro upphofvet till dessa teorier? Hafva vi rättighet att låta sjelfva prostitutionen »såsom ett oundvikligt ondt» hafva sin gång, utan att akta på federationens rop, att något bör göras? — Jag anser, att dessa frågor måste besvaras med nej.

Vi hafva i det föregående talat om strafflagens 18 kap. 11 § och behöfva icke ännu en gång upprepa dess innehåll. Federationen påstår, att reglementeringen såsom polisåtgärd har detta lagrum emot sig. Jag har sökt visa, att detta är ett misstag, som har till sin orsak federationens oriktiga uppfattning af reglementeringen. Jag har framhållit, att polisen tvärt om då och då beifrar brott mot detta lagrum. Men sker väl detta så ofta det borde ske och med erforderligt eftertryck? Ar väl polisen här vid lag tillräckligt vaksam och nitisk? Jag tror, att ingen som har någorlunda reda på sär-skildt Stockholms-förhållandena gerna med godt samvete kan svara ja på dessa frågor. Det fins notoriskt, trots lagen och trots dess tillämpning, ett fullständigt bordellväsende i Stockholm med »fruar», som förtjena storapenningar på sina »inackorderingar» och på de dryckesvaror de tillhandahålla de inackorderade och deras besökare. Eller också uthyras af dylika »fruar» eller af »familjer» möblerade rum åt prostituerade för 4 å 5 kronor om dagen, så att på det sättet en bordell uppstår. Sådant sker i ganska stor skala midt för polisens näsa. Det är just icke långt emellan polisens em betslokaler och dylika »hotell» eller »rum för resande», såsom det står på skyltarne. Ty en mängd af dessa nästen äro försedda med skyltar, så att det skall vara lätt att hitta dit. Hur är sådant möjligt? Jo, endast deri-genom att polisen blundar eller uppträder med allt för stor lamhet och slapphet, och derigenom att de samhällsmedlemmar, som uppröras af detta omoraliska låt-gå-system, tveka att offentligt röra i en sak, om hvilken det alltid anses skamligt att tala, fastän det icke alltid anses lika

skamligt att i smyg begagna sig af den. Vi förstå nog, att ett kraftigt ingripande i detta hänseende är förenadt med åtskilliga juridiska svårigheter. Det fordras »bevis», och hvem vill vittna i en sådan sak? Men en myndighet, som med både klokhet och kraft vill göra sin skyldighet, behöfver dock icke stå förlägen inför dylika formela svårigheter. Det är en skam för polisen och en vanära för hela samhället, att gång efter annan ett ökändt hus i stadens centrum har kunnat af tidningspressen utpekas såsom ett tillhåll för liderlighet och brott, utan att polisen förmått, på nämnvärdt sätt ingripa. Vi skola emellertid hoppas, att det under den nya regimen blir slut på detta svaghetstillstånd.

Och vidare; det är af stor vigt, att reglementeringen och den dertill hörande besigtningen anförtros åt de rätta personerna. Annars kunna både polismän och läkare lätt missbruka sin ställning, så att de t. ex. skaffa sig inkomster genom att fordra högre betalning, än reglementet bestämt för särskild besigtning *), genom att låta

•) I »Föreskrifter, rörande uppgifter öfver prostituerade qvinnor i hufvudstaden, af öfverst&th&llareembetet meddelade d. 2 Juni 1875» stadgas, Art. 2 g 6: »Besigtningarna komma att, såsom hittills, kostnadsfritt ega rum; dock kan efter ompröfvande medgifvas qvinna, derestde mera bemedlade af de inskrifna qvinnorna få vissa olagliga undantagsförmåner eller genom att mot betalning låta somliga prostituerade slippa ifrån inregistreringen o. s. v. På flera sätt kunna de stackars qvinnorna blifva så beroende af polismannens godtycke, om denne är en person med mer eller mindre rymligt samvete, att deras återgång till ett hederligt lefnadssätt deri-genom rent af förhindras. Ett par framstående fede-rationsmedlemmar förklarade en gång för mig, att sådana missförhållanden existerade eller existerat här i Sverige och tillika, att detta var en orsak, hvarföre de med sådan ifver omfattat federationens sak. Sådant är ju upprörande, och det bör för de högre myndigheterna vara en samvetssak att i detta stycke hafva ögonen öppna och icke lägga fingrarna emellan, om någon be-finnes skyldig. I ett sådant fall måste dock det allmänna omdömet skilja på person och sak och icke med ovilja vända sig mot institutionen, derföre att denna här och der illa handhafves. Reglemente ringen är icke orsaken till angifna missförhållanden, utan den person eller de personer, som på ett ovärdigt sätt missbruka sin embets-ställning. Det har förvånat mig, att federationen, som uppträder med sådan oförskräckthet, icke blottat en så sjuk sak. Dermed hade hon tjenat både samhället och moralen. Att gå den skyldige personen på lifvet är visserligen det svåraste; men är man säker på sin sak, behöfver man icke frukta att göra det. Dermed uträttar man ändå mest.

I sammanhang härmed må framhållas vigten af att icke genom onödigt omständliga formaliteter återgången till ett sedligt lif försvåras för de inregistrerade. En sådan q vinna sade mig en gång, att hon gerna ville slippa lös ur sin förnedring och fara hem till sina föräldrar i landsorten, men att det dertill fordrades »skrif-

bon vill undvika inställelse vid de allmänna besigtningama, att å annan tid varda & byrån besigtigad, mot erläggande af en krona för hvar gång. De härför inflytande medlen uppbäras och redovisas af föreståndaren för polisafdelningen och användas såsom bidrag till bestridande af omkostnaderna för byrån.»velser och intyg», så att hon »kom sig icke för». Jag vet icke, hur pass befogad denna anklagelse mot myndigheterna var. Dessa olyckliga blifva tvifvelsutan så liknöjda, att de förlora kraften att taga äfven det erforderliga yttre steget, och ordningsmagten betrakta de vanligtvis helt naturligt såsom sin fiende. Men det kan ju hända, att de yttre betingelserna för en sådan återgång se lättare ut på papperet, än de äro i verkligheten. Och då är det myndigheternas pligt att göra en rättelse äfven i den punkten.

Jag kommer tillbaka till den vigtiga frågan om användande af de rätta personerna. Från federationens sida kan man, såsom i det föregående blifvit anfördt, få höra besigtningen kallas ett »mannens våld mot qvin-nan». Detta öfverdrifna och besynnerliga uttryck syftar på att det är en manlig läkare, som utför besigtningen. Det låter ju också tänka sig, att denne ej alltid har det sedliga allvar, som fordras för att han skall vara passande för ett sådant uppdrag, och att erfarenheter af detta slag gifvit anledning till det besynnerliga uttrycket. På läkaren beror det ju mycket, om besigtningen moraliskt depraverar de inregistrerade eller icke. Denna handling kan och bör utföras så, att dessa qvin-nor, fastän eller snarare just derigenom att de behandlas med verklig humanitet, parad med sedligt allvar, känna den såsom ett slags bestraffning och för hvarje gång derföre också känna djupet af sitt fall. På det sättet kan besigtningen indirekt blifva en driffjeder till upprättelse. När offentliga myndigheter tillsätta

platser, fästas ju af lätt begripliga skäl mindre afseende vid en persons moraliska och religiösa halt, vid karaktärsbeskaf-fenhet och inre värde. Om detta sker eller icke sker beror mycket på de personliga egenskaperna hos den, som är den »offentliga myndigheten». Det torde dock aldrig vara helt och hållet utan betydelse, att en välgrundad önskan, som rör det allmänna, blir uttalad.

Af en oerhördt stor vigt är det också att den s. k. sedlighetspolisen består af aktningsvärda och lämpliga personer. Här duger sannerligen icke att taga hvemsom helst ur högen af dem, som hafva medborgerligt förtroende, äfven om dessa redan äro i polisens tjenst. Osedlighet, råhet och öfvergrepp från sedlighetspolisens sida vid behandlingen af de inregistrerade förrycker ju hela reglementeringsåtgärden. Om sedlighetspolisens historia blefve skrifven med oväld, skulle man der nog få läsa om många sådana skändliga drag. Men vigtigt är också, att de inregistrerade af polisens sätt att sköta sin sak få det bestämda intrycket, att det icke är fråga om att gifva skydd åt ett yrke, utan att hålla under poliskontroll en »samhällsvådlig klass af menniskor». Att finna lämpliga personer är alltid svårt och här kanske svårare än i de flesta andra fall, men myndigheterna kunna dock göra icke så litet, om de sjelfva äro »lämpliga» myndigheter. I en af våra större städer rekryteras, efter hvad jag hört, sedlighetspolisen endast af äldre, gifta män med godt rykte om sig. Detta är ju något, som kan mana till efterföljd.

En olägenhet är det emellertid, att endast män skola hafva hand om de inregistrerade. I våra fängelser äro ju välkända qvinnor anstälda för de qvinliga fångarnas räkning. Vore det verkligen så synnerligen svårt att vidtaga en dylik humanitetsåtgärd vid inskrifnings- och besigtningsbyråarne? Det är klart, att den egentliga sedlighetspolisen måste bestå af män, och hvilka de qvinliga medlemmarnes funktioner skulle blifva, har jag ej alldeles klart för mig. Men blotta närvaron af ett par ärbara och allvarliga qvinnor på besigtningsbyrån skulle helt visst verka välgörande i mer än ett afseende. Här vore en mission för de qvinnor, som hafva hjerta för sina olyckliga, fallna medsystrar och derjemte villighet så väl som förmåga att personligen tjena dem. Att qvinnor verkställa sjelfva besigtningen synes mig äfven vara det naturligaste. Och jag föreställer mig, att de kunde inläras dertill, utan att taga medicinsk grad. Men skulle läkareexamen dertill vara nödvändig, då synes mig den lilla skara qvinliga läkare, som nog så småningom bildas hos oss, bättre än manliga läkare passa till be-sigtningsläkare. Att tvifvelsutan mången anser en sådantanke för en paradox, hindrar mig icke att med full öfvertygelse uttala den.

Federationens anmärkningar mot den s. k. frisksedeln äro mycket beaktansvärda. Låt vara att den, såsom redan framhållits, icke gör så mycket ondt, som federationen tror, inser jag dock icke, hvartill den skall tjena. I Öfverståthållareembetets »Föreskrifter rörande uppsig-ten öfver prostituerade qvinnor i hufvudstaden» säges ingenting om frisksedeln. Dess utfärdande är alltså att betrakta såsom ett privat tilltag af besigtningsbyråns tjenstemän. Det skäl förste stadsläkaren i sitt utlåtande anför till dess försvar synes mig vara af bra litet värde. Han resonnerar så, att en läkare icke kan vägra en patient intyg om att han är frisk, såvida patienten begär ett sådant intyg. Men icke äro väl de inregistrerade qvin-norna jemförliga med vanliga »patienter»?I — Frisksedeln anses i de flesta fall både af de prostituerade och deras kunder såsom ett officielt intyg för de förra om rättighet att utöfva sitt yrke och för de senare om att ingen fara är för handen. Jag har sjelf en gång på en öppen plats i Stockholm sett en ung qvinna bjuda ut sig med en dylik attest i handen. »Frisksedeln» bör af-skafifas, ty den bidrar till en skef föreställning om hela reglementeringen. Det är nämligen samhällets pligt att undanrödja äfven hvarje sken af att reglementeringen är i någon den minsta mån en legalisering af eller ett skydd för lasten. Af denna samhällspligt har det nyligen af-slutade kyrkomötet gjort sig till tolk genom sitt beslut att ingå till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan att »Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för att de af polismyndigheter meddelade reglementariska föreskrifter, såvidt derigenom prostitutionen organiseras och sken af lagligt berättigande åt densamma beredes, måtte varda undanrÄjda».

Vidare bör noggrannare kontroll utöfvas öfver de prostituerades uppträdande på offentliga platser. Fru Myhrman börjar sitt »Inlägg» med en berättelse, hvil-ken må anföras såsom ett vittnesbörd om rättmätigheten af denna fordran, isynnerhet som händelsen enligt upp-gift tilldragit sig för icke så länge sedan på en af hufvud-stadens förnämsta gator. Hon berättar: En yngling, stadd på hemväg vid 10-tiden om aftonen, antastades af en qvinna,

som ville, att han skulle följa henne hem; han afvisade henne, men hon var enträgen, och då han slutligen tog henne i armen och förde henne undan, lyckades hon tillkalla flera olyckskamrater, hvilka nu formligen omringade honom. I sin förtviflan anropade han en mötande poliskonstapel om hjelp att blifva dessa q vitt, men denne gick lugnt förbi och yttrade endast: »det är nu deras lagliga tid, vi ha ingen rätt att ingripa, när de blott ordentligt fullgöra sina skyldigheter».

— Som jag antar, att berättarinnan varit noga underrättad, är denna händelse ett bevis på hvad som han hända och en maning för vederbörande att se till, hvari felet ligger, samt rätta hvad som bör rättas. Någon gång har också under de senare åren af insändare i de offentliga tidningarna klagats öfver de prostituerades uppträdande på offentliga platser.

Jag vill emellertid icke utan reservation begagna fru Myhrmans berättelse. Hvar och en som har reda på förhållandena vet, att det anförda fallet var ett undantagsfall. För det första bruka de prostituerade icke bära sig så oförsynt åt på allmän gata, allra minst på någon »af hufvudstadens förnämsta gator» så pass tidigt som kl. 10; och för det andra torde det vara sällsynt att träffa på en poliskonstapel, som har så litet reda på sina skyldigheter, att han bokstafligen vägrar att hjelpa en fredlig vandrare, som anfalles på gatan. Ty enligt fru M:s beskrifning öfvergick det olagliga antastandet till anfall. En poliskonstapel, som vid ett sådant tillfälle förhåller sig passiv, är tyckligtvis ett sällsynt undantag från regeln, men en sådan ordningens upprätthållare, som t. o. m. när den anfaflne begär hans hjelp vägrar att hjelpa honom — en sådan är rent af ett märkvärdigt fenomen. Utan tvifvel var denne poliskonstapel en mer än lofligt både okunnig och enfaldig nybörjare; på annat sätt kan icke hans beteende förklaras. Att särskildt Öfverståthållareembetets »Före-skrifter, rörande uppsigten öfver prostituerade qvinnor i hufvudstaden» var honom fullkomligt obekant begriper lätt hvar och en, som något har reda på dessa »Föreskrifter». I Art. 3 § 6 förbjudas de prostituerade att »å gator, torg och allmänna platser genom sin klädsel söka ådraga sig uppmärksamhet, att genom utrop och åtbörder söka tillocka sig uppmärksamhet» o. s. v. När derföre fru Myhrman förklarar, att »ingen må klandra poliskonstapeln, ty han gjorde blott sin pligt, det vill säga följde sina order» och när hon i den tron anför denna händelse såsom »en illustration till huru samhället offentligt gillar osedlighetens yrkesmässiga och ordentliga utöfvande och huru polismyndigheten systematiserar osedlighetens praktiska tillämpning» samt låter denna illustration utgöra uppslaget till hela föredraget, så begår allt den ärade författarinnan i dubbel mening ett stort misstag.

Att emellertid anmärkningar, delvis mycket grava, med fog kunna riktas mot reglementeringsväsendet, det tror jag mig hafva visat. Vi få icke förneka, att federationen har faktiska skäl — skäl som kunna och måste undanrödjas — till sin fiendtlighet mot denna hygieniska institution, på samma gång vi ogilla, att federationen angriper sjelfva saken i stället för missförhållandena och missbruken. Vi tro dessutom, att federationen derigenom onyttigt förspiller sin kraft, och om hon också skulle lyckas att få sin vilja fram, utan att sätta något annat i stället, tro vi, att det då ej dröjer länge, innan det olycksaliga misstaget af en sådan eftergift från myndigheternas sida gör sig kännbart.

Till de redan anförda grunderna för denna min öfver-tygelse vill jag lägga ytterligare den, att allt ondt, af hvad slag det vara må, utvecklar sig och frodas långt fruktansvärdare, om det lemnas åt sig sjelf i det fördolda, än om det drages fram i ljuset. Denna allmänna erfarenhetssats har sin tillämpning icke blott på prostitutionens följd sjuk dom ar, utan på prostitutionen sjelf. Det af federationen emot reglementeringen åberopade sakförhållandet, att den hemliga prostitutionen räknar mång-dubbelt större antal yrkesidkerskor, än den reglemente-rade, är väl ett bevis emot federationens påstående att reglementeringen fostrar prostitution och ännu mer ett bevis emot federationens identifiering af prostitutionens regle-mentering och sjelfva prostitutionen, ett bevis emot påståendet att prostitutionen genom reglementeringens upphörande skulle så småningom aftaga och ett bevis för att det enda, som derigenom skulle vinnas, vore prostitutionens ohejdade utbredande och framfart med dess följd-sjukdomar. Jag kan icke annat än djupt beklaga vårt broderland Norge, derföre att en välment, men ovis fe-derationsagitation der lyckats genomdrifva reglementeringens afskaffande.

Har man icke med något så när tillräckligt tålamod och sjelfständig undersökning egnat frågan sin

uppmärksamhet, har man fått sina åsigter endast från en och annan federationsuppsats och låter man dessutom så der mera obestämd t leda sig af sin kristliga eller sedliga känsla, då är det ej underligt, om man utan vidare gör gemensam sak med federationen. Häri ligger förklaringen till att federationen bland sina anhängare räknar rätt många personer, som i en djupare mening vilja vara Kristi lärjungar. För den mera oreflekterade religiösa uppfattningen och känslan ter sig ett praktiskt ingående i den jordiska verkligheten, sådan denna nu en gång är, ofta såsom en syndig och förkastlig verldsklokhet. Att »taga verlden sådan den är» och inrätta sitt förhållande såsom jordisk samhällsmedlem derefter anser en kristen eller sedlig menniska ofta för otrohet mot sin ståndpunkt och uppgift. Det vanliga är att hennes jordiska förhållande till det jordiska mer eller mindre kon-seqvent inrättas efter en overklighetsbild, förfärdigad af det kristliga eller sedliga krafvet på hur det borde vara. Och så blifver och lefver hon här på jorden såsom en overklighetsmenniska, som kanske har till sin stora mission att vara en lefvande påminnelse om den högre, eviga, ideala verkligheten, men som är oduglig och främmande för den lägre, jordiska verkligheten. Och hon vill icke heller låta någon hänsyn till den på sned komnaverkligheten vara bestämmande för sig. Sådant är för henne att förlika ondt och godt; och hon är en fiende till det fega och oredliga kompromissandet. En dylik fiendskap är ett glädjeämne för hvarje sann och ärlig menniska. Men i vår tid, kompromissernas tid, har ordet »kompromiss» också blifvit ett slagord, med livilket så väl det teoretiska som det praktiska förståndets rättmätiga kraf ofta a priori affärdas. Djupt rotade föreställningar och mägtiga känslor äro orsaken till att så många på detta sätt göra, såsom man brukar säga, processen kort.

I federationens fiendtlighet mot reglementeringen spelar, enligt min tanke, just den sedliga känslan hufvud-rollen, men hänsyn till den för denna känsla motbjudande verkligheten en mycket liten eller alls ingen roll. Och federationen finner också den fruktbaraste jordmånen der, hvarest den kristliga eller sedliga känslan är stark och sinnet för den jordiska verkligheten svagt. Den kristliga och sedliga känslan måste ju göra uppror mot tanken på att »réglementera lasten». Men till den jordiska verkligheten hör dock en förnedring i synd och last, hvaraf våra »kristliga» samhällen äro så genomträngda, att verkligheten bjuder denna motbjudande sociala skyddsåtgärd. Den som har verklighetssinne inser, att så är, och låter förståndet råda. Att hos den sedliga menni-skan detta sker under ständig protest från både viljans, förståndets och känslans sida mot sjélfva lasten och förnedringen, det ligger i sakens natur. Men blind för verklighetens kraf, ledes federationen i sin nyssnämnda fiendtlighet endast af sin sedliga känsla, handlar derföre i oförstånd och begår stora misstag.

Hur mycket mera godt, än härigenom blifvit fallet, skulle icke deremot federationen hos oss hafva uträttat, om hon med sin sedliga styrka och framstående förmåga uppträdt mot just de förefintliga missbruken och missförhållandena och tillika egnat sin filantropiska energi och sitt nit åt de fallnas upprättelse genom praktisk barmhertighetstjenst af mera privat natur. En ädel och renhjertad qvinnas inflytande på en lastbar qvinna ärstort. Och om också »hem för fallna qvinnor» i det stora hela hafva visat sig vara opraktiska och föga motsvarande sitt ändamål, hur mycket kan icke uträttas genom tjenarinnehem, genom hem för tjenstsökande och för sådana tjenarinnor, som gå utan plats. Huru många unga qvinnor skulle icke genom en vidt utgrenad verksamhet af det slaget i de stora städerna blifva räddade från prostitutionens elände. Hvad federationen i det afseendet har gjort och gör må tacksamt erkännas. Men om sådan barmhertighets-verksamhet hörde till hennes förnämsta sträfvanden, hur mycket mer skulle hon ej dår åstadkomma till sedlighetens fromma 1

Och hvilken uppgift för de ädla qvinnor, som äro verksamma medlemmar af federationen, vore det icke att söka rädda minderåriga från prostitutionens elände l Det vore ett tacksamt arbete och i så måtto jemförelse-vis lätt, som det skulle stödjas af gällande lag och af polismyndigheten. Den senare kan dock här vid lag göra bra litet utan den enskilda barmhertigheten och den personliga kärleksverksamheten, men den kan kraftigt understödja denna. Förfärligt att säga, uppfostras dock särskild t i vår hufvudstad en skara uppväxande flickor till lösaktighet af sina lösaktiga och genomförderfvade mödrar. Dessa halfvuxna flickor t. ex., som om qvällarne stryka omkring på besökta platser, isynnerhet vid teatrar, schweitzerier och källare, och utbjuda frukt, tändstickor o. s. v., utbjuda ju ofta egentligen sig sjelfva till salu. Hvilken uppgift för federationen föreligger ej härt Eller dessa arma barn af båda könen, som växa upp i hem, der prostituerade qvinnor, hvilka »bo i familj >, äro inneboende, eller som lefva fram sin barndom vägg om vägg med prostitutionens elände och från det de äro små få se och höra last och

skara — hvilka tacksamma föremål för federationens missionsverksamhet! Hur många af dessa barn skulle ej kunna räddas genom att i tid komma in på räddningshem och barnhem! Och hur många af dessa stackars barns hem, som blifvit dåliga egentligen genom fattigdomens liknöjdhet och slöhet, skulle ej genom moralisk och ekonomisk handräckningkunna blifva annorlunda 1 Här vore verksamhetsfält just för federationen.

Och dessa moraliska smitthärdar, som under olika benämningar existera ibland oss, vore också icke minst missionsf< för federationen. Dessa »balsalonger» t. ex., der »baler» hållas, hvilkas arrangörer skicka gratisbiljetter till prostituerade qvinnor för att derigenom få en betalande herrpublik, böra väl icke vara alldeles obekanta för det stora flertalet af federationens medlemmar? Sådana, isynnerhet för ungdomen, förderfbringande tillställningar kunna säkerligen genom polisen förbjudas och förhindras, blott någon tar i tu med saken på ett verksamt sätt. Och hvem vore väl närmast härtill än just federationen? — När julen 1886 de sorgliga upj>-t^ckter gjordes vid flera af Stockholms läroverk, som uppväckte en sådan bestörtning i många hem, befunnos ju åtskilliga s. k. skjutbanor vara egentligen kascherade bordeller. Och gäller icke detsamma om åtskilliga cigarrbutiker? Man behöfver blott kasta en blick på dessa från utlandet importerade utställningar af målningar och fotografier i cigarrbutiksfönstren för att förstå situationen. Det fins cigarettsorter, som vinna afnämare mest för de fotografier af amerikanska skökor, hvilka ligga ini paketet. Skulle icke federationen genom sin energi framgångsrikt kunna motarbeta sådant oskick? Skulle icke federationen kunna åstadkomma en ändring i det bedröfliga missförhållande, att fallna eller icke fallna unga qvinnor användas som lockbete i cigarrbutiker och på schweitzerier? Säkerligen.

Och dessa »syatelierer» och alla dessa fabriker, dit unga flickor från landet så ofta lockas för att förtjena sitt bröd, men der de lika ofta blifva förderfvade kanske för hela lifvet, vore också värda federationens handlingskraftiga och sedligt nitälskande uppmärksamhet. De allt for låga arbetslönerna, som fresta så många att använda prostitutionens födkrok, måste höjas.

Och hur vigtigt vore det icke att söka omstämma en förskämd smak i fråga om slippriga operetter, teaterföreställningar och varietéteater-nöjen l Man lär ju iblandkunna få se hederliga familjefäder med hustru och barn sitta och njuta af sådana nöjen. Sådant är väl icke möjligt annat än genom oförstånd och opinionens magt. Och denna skämttidningslitteratur sedan med sina nu-dite ter förtj enade också då och då en allvarsammare uppmärksamhet. Den bidrar icke litet till att förskämma smaken och sederna. Och för öfrigt alla dessa oförskämda publikationer, det må vara tidningar, tidskrifter eller böcker, som äro en god affär för utgifvarne, der-före att de reta sinligheten eller förslappa sedlighetskänslan och söfva samvetet — äro de icke egnade att sätta en sedlighetsförenings alla krafter i rörelse?

Och i sammanhang härmed må påpekas åtskilliga tvetydiga expositioner i åtskilliga boklådsfönster, hvilka lockelsemedel borde förbjudas, särskildt för ungdomens skull. Men detta sker nog icke, om ej en enskild person eller ett enskildt sällskap på allvar tar saken om hand. Lägger man sig i sådana bokhan delsaffärer, utsätter man sig förstås för möjligheten att af herr bokhandlaren blifva frånkänd egenskapen att vara konstkännare. Men den motgången är väl icke hela verlden. Och om också herr bokhandlaren betalade en tidnings-skrifvare för att denne skulle skrifva ihop ett stycke prat om skön konst och pryderi, så kunde man väl med jemnmod bära äfven den »olyckan».

Jag har nu framdragit åtskilligt, som, enligt min mening, borde vara föremål för federationens vaksamhet och nit. Det må förlåtas mig, om jag bekänner, att allt hvad federationen genom skrifter, föredrag, diskussioner, möten o. s. v. gör för detta ena: reglementeringens af-skaffande, förefaller mig nästan — ja, förlåt ordet! — futtigt i betraktande af de många en så storartadt anlagd sedlighetsförening föreliggande naturliga uppgifter, hvilka äro lika många trängande samhällsbehof, men hvilka för detta ena af henne lemnas å sido.

Och så en sak af privat natur, men tillika af en ofantligt stor social betydelse: den rådande tonen och smaken i vårt umgängeslif måste grundligen reformeras. Och här har qvinnan en stor uppgift. Men den enskildaförmår jemförelsevis så litet ensam; förening ger styrka, •Federationen är en sedlighetsförening af till största delen bildade qvinnor, hvars medlemmar vid ett sådant reformarbete kunde vara hvarandra till mycken hjelp. En af

våra främsta gymnaster yttrade till mig för en tid sedan: »Allt socialt sedlighetssträfvande tjenar till ingenting så länge fruntimmerna kläda sig som de göra.» Detta är en sida af saken. Derifrån föres tanken helt naturligt på baltillställningar (»barnbaler» ej att förtiga) och andra »bjudningar» med deras fadda, tillgjorda, uppstyltade eller ogenerade och »vågade» konversation, deras koketteri och galanteri och deras uppskrufvade »glädje». Hundra sinom hundra gånger har innehållslösheten och det moraliskt tvetydiga i vårt umgängeslif påpekats, men det skadar inte, att det sker om och om igen.

Och med de nu vidrörda bristerna sammanhänger det anmärkningsvärda lättsinnet äfven hos aktningsvärda familjer vid valet af umgängesvänner. Från hvarje sådan familj borde notoriskt osedliga personer vara bannlysta. Men så är det icke. Fruntimren hafva ett oförlåtligt öfverseende med herrar »som lefva litet högt» d. v. s. — ja, låtom oss nämna saken vid dess rätta namn

— som då och då supa sig fulla, besöka liderliga qvinnor, förföra och kanske för hela lifvet förderfva oskyldiga qvinnor, spela bort lånta penningar o. s. v. Det må om igen sägas, att här gå med högburet hufvud män ibland oss, som äro kända icke blott för att lefva lider -ligt, utan äfven för att lefva i onaturliga laster. Och de blifva så långt ifrån dömda af opinionen, att de i stället prisas och hyllas såsom konstnärer, mecenater, trefliga umgängesmenniskor etc. Men om deras usla enskilda lif talar man icke annat än någon gång halfhviskande i trängre, förtroligare kretsar. Och i minnesteckningarna öfver dem, när de äro döda, skildras med granna ord deras fö rtj en stfulla »lifsgerning» — ett blomster ströende öfver ett lastbart lif, som ofta presten börjar i sitt liktal vid grafven. (Jfr. »Strindbergslitteraturen etc.» sid. 78.)

Att, så länge ett sådant tillstånd allmänt råder, någon kan tro på framgången af sociala reformarbeten tillsedlighetens höjande, är mer än märkvärdigt. Om staten än icke har rättighet, annat än i vissa fall, att lagstifta mot den enskildes frihet att öfverträda sedelagen, så har dock samhället den moraliska pligten att inom sitt område söka göra sedelagens bud allmänt gällande på den enda väg, hvarpå detta kan och bör ske, nämligen frivillighetens. Men detta kan icke gå till på annat vis, än att hvarje sedlig samhällsmedlem i detta stycke gör sin pligt. Och denna bjuder honom att efter sedelagen inrätta icke blott sitt eget personliga lif, utan också sitt farqiljelif och umgängeslif och dervid icke hafva något anseende till personen. Handlade man efter denna regel, då skulle tonen och andan blifva en annan inom vårt samhälle, än den, som nu råder. Ty många, många, som nu ryckas med af den dåliga tonen och andan, skulle då sjelfmant åtminstone så småningom, öfverlemna sig åt inflytelsen af den goda.

Jag tänker här särskildt på de unga. Icke är det underligt, att religion och moral för dem blifva blott en död bokstaf, när de se, huru i deras egna hem och i de bästa kretsar menniskor, som lefva osedligt, gerna ses, bjudas och välkomnas såsom gäster, lika väl som att de i det allmänna åtnjuta aktning, äras och hyllas. Hur kommer det till, att så allmänt icke blott den ärbara, utan äfven den för sedligheten nitälskande qvinnan låter sig beherskas och förlamas af detta bedröfliga vaneförhållande? Hvar-före reser hon sig icke upp, isynnerhet om hon är husmoder, till ädel strid mot detta onda? För icke länge sedan har på ett närgående sätt en uppmaning i denna riktning stälts till henne i den förut omnämnda broschyren »Våra barns faror> af C. J. Frank. Skola sådana röster få ohörsammade förklinga? Man må känna sig aldrig så mycket upprörd öfver prostitutionen, man må skrifva eller tala aldrig så varmt om dess upphäfvande, eller man må med aldrig så varm öfvertygelse gifva sitt bifall åt dem som skrifva och tala, man må offra tid, penningar och krafter på att bekämpa det onda — öppnar man dock under allt detta sina hem för sådana män, sona genom sitt lefnadssätt gifva näring åt detta onda, då ärallt visadt intresse för sedligheten utan värde. Kraftigare och säkrare än ett opraktiskt yrkande på samma reglementeringsåtgärder mot mannen som mot qvinnan är det medel mot prostitutionen och för den moraliska likställigheten mellan man och qvinna, att hvarje sedlighets-vän för sin del i handling visar sig anse den prostituerade qvinnan och den man som begagnar henne höra till samma kategori.

Det fordras mod till att på detta sätt bryta med en inrotad fördom och låta »detta vara detta». Men äfven federationens argaste motståndare kunna dock icke gerna frånkänna dess medlemmar ett sedligt mod, af hvilket jag för min del vill hoppas icke så litet. »En federations-medlem» har i sin skrift gifvit prof på detta mod, då han

icke ryggat tillbaka för att uttala ett allvarsamt ord om det osedliga innehållet i åtskilliga af »de svenska klassikernas arbeten», hvarvid han först och främst fordrat, att C. M. Bellman måtte få gälla för hvad han är, han som om sina »Fredmans epistlar» sjelf biktat »Vällust i blod och glas hvar epistel innebär och lär» (Fredmans 25 Epistel). Detta uttalande af »En federationsmedlem» i en synnerligen ömtålig fråga var ett manligt ord och derföre får han tack af många, som tycka och tänka som han, men som af fruktan för den estetisk-dogmatiska skola-sticismens anatemer ej våga säga hvad de tänka. »Bellman och andra stora skalder och författare skola endast bedömas estetiskt, icke etiskt», så lyder en af den estetiska skolasticismens hufvuddogmer, om hvilka det gäller: »Här resonneras icke, utan detta rätter och packer eder efter ! » Men den estetiska skolasticismen sjelf resonnerar och konstruerar deremot så mycket mer, för att den der dogmen skall gå i folk. Synnerlig möda har man gjort sig för att få Bellman och hans sångmö att stråla i ett så idealiskt skimmer som möjligt. Ja, jag vet en lärare, som kommit så långt i dessa sina bemödanden, att han med full öfvertygelse inplantar i sina lärjungar, att Bellman kan kallas »den allra kristligaste af våra skalder». Hans bevis lyder: Humor finnes endast på kristendomens gebit; Bellman är den störste humoristen af våraskalder; alltså är Bellman i viss mening den allra kristligaste af våra skalder. — Sådana dumheter kan man få höra.

Det är naturligtvis icke min mening att förneka Bellmans snille och talang eller att frånkänna hans »Fredmans epistlar» en estetisk betydelse såsom genialiska målningar af ett stycke folklif på hans tid. Men hvad jag i likhet med *En federationsmedlem» anser att man har rättighet att fordra, det är att sanningen måtte få göra sig gällande utan alla »estetiska» krumbugter, att »detta måtte få vara detta», d. v. s. att så väl Bellman som åtskilliga andra klassiker måtte erkännas hafva försyndat sig mot sedlighetslagarne i åtskilliga af sina dikter och att derföre åtskilliga af dessa dikter måtte erkännas vara osedliga. Ett sådant ärligt erkännande är ju icke detsamrha som en fördömelsedom öfver den ifrågavarande skaldens heta diktning. I ett annars otadligt eller t. o. m. rent menniskolif kan det dock finnas någon eller några svarta fläckar. Det är på samma sätt med en skalds litterära lif. Men detta skall erkännas; det är blott detta vi fordra.

I broschyren > Strindbergslitteraturen etc.» har jag med flit icke velat tala om annat än denna litteratur och hvad med den stod och står i sammanhang. För vår tids ungdom äro dessutom de osedliga momenten i åtskilliga af våra s. k. klassiska författares arbeten ej ens tillnärmelsevis så farliga som den del af den moderna litteraturen, hvilken jag kallat Strindbergslitteraturen, denna litteratur, som, talande vår tids språk, förfäktar på ett för den unge förföriskt sätt vår tids längst gående osedligt sensualistiska ideér. En nutidsförfattare, sotn kämpar för den idén, att gossen vid femton år är man-bar och mogen att ge lif åt kommande slägten, hvarifrån han dock tyvärr hindras af brist på föda åt un-garne (»Giftas» I sid. 46), och som rasar mot det moderna samhället, derföre att det är så uselt ställdt för femton-åringarne, som om religionslärarens förmaning till konfirmanderna, vid genomgåendet af sjette budet, att »framför allt afhålla sig från qvinnor» helt frankt säger, att detta är just »motsatsen till hvad man i sjelfva verketbör göra» (ibid. sid. 68), som i sin sjelfbiografi grämer sig öfver att han först vid aderton års ålder började besöka prostituerade qvinnor (»Tjensteqvinnans son» sid. 251) — en sådan författare är vida farligare för vår tids ungdom än den gamle Bellman och andra klassiker. Att den svenska federationsafdelningen icke tycks till fullo behjerta denna fara, synes mig vara en brist hos henne.

Jag har nu gifvit den svenska federationsafdelningen det begärda svaret på hennes fråga. Jag kan för min ringa del icke gilla hennes identifierande af regle-mentering och legalisering, ej heller att hon för att motarbeta prostitutionen »först och främst uppträder mot reglementeringen» (Fru Myhrmans »Inlägg» sid. 5). Mot federationens sätt att gå till väga hafva så många anmärkningar riktats, att jag icke vill lägga sten på bördan; flera af dem synas mig för öfrigt vara obefogade, och federationen sjelf erkänner ju ödmjukt, att hennes handlingssätt ej varit utan fel. En sak, som jag särskildt fast mig vid, må det dock tillåtas mig att påpeka. En stor del, kanske den största delen, af de beklagansvärda qvinnor federationen vill rädda har blifvit hvad de äro antingen derigenom att de blifvit bedragna i sin kärlek, eller derigenom att de, drifna af menniskans be-hof af kärlek, i etiskt oförstånd sökt tillfredsställelse för detta behof i kärlekens vrångbild. Och här hafva vi tvifvelsutan att tänka oss många gradationer. Jag hoppas, att ingen missförstår mig, om jag säger mig vara af den öfvertygelsen, att mer än en af dessa olyckliga förvillats genom en från början ren längtan efter kärlek. Skall någon fallen qvinna kunna

upprättas, så är det väl i första rummet just de som höra till denna kategori. Men då är det också vigtigt att de, som vilja upprätta dem, förstå menniskohjertats och men-niskolifvets psykologiska hemligheter, dunkelheter ochförvillelser. Derföre äro, synes det mig, i regel unga qvinaor icke passande till detta värf, ty i regel kunna de icke hafva den lifvets erfarenhet och mognad, som är vilkoret för att de skola kunna förstå sina olyckliga medsystrar, och derföre kunna de icke heller i djupare mening hafva hjerta för dem. Detta är ett hufvudskäl, hvarföre det förefallit mig motbjudande, att äfven unga flickor indragits i federationens arbete, något, hvarför federationen redan förut af andra orsaker fått uppbära rättmätigt klander.

En annan sak — och här gäller min anmärkning en af federationens principer, icke blott dess verksamhetssätt — kan jag icke heller med tystnad förbigå, nämligen federationens religiösa indifferentism. Denna skulle visserligen icke hindra mig från att gerna ställa mig i federa-tionshärens led, om andra skäl ej gjorde det omöjligt. Men denna indifferentism skulle då likväl mycket förminska min tro på framgången af federationens verksamhet och derföre förlama mitt eget nit eller intresse. Jag tviflar nämligen på. att moral kan finnas utan all religion, och jag tror, att den visserligen kan finnas utan kristendomens tro, men att en verkligt äkta moral af etiskt djup, parad med sedlig nitälskan, utan denna grund och förbindelse åtminstone är ytterst sällsynt. Derföre tror jag också alldeles bestämdt, att en verksamhet med det ädla hufvudsyfte som federationens i längden omöjligen kan bära sig utan att vara buren af kristendomens tro. Federationens verksamhet hade ju ursprungligen en kristligt religiös grund; när den grunden Öfvergafs, blef hela verksamheten enligt min mening byggd på lösa sanden. Man lade an på att vinna anhängare, att breda ut sig och blifva stark genom mängdens magt. Det var ett dåligt byte och ett stort misstag, hvilket nog också förr eller senare skall visa sig. Den kristna tron är till sitt egentliga väsen ej en samling af dogmer, utan den är en lifsgemenskap med Gud, hvilken såsom intet annat gifver kraft i lifvets strider och kraft till kärleksverksamhet bland olyckliga medmenniskor; den kristna tron, men också endast hon, är — hälleberget.Denna anmärkning mot federationen må mera än någon annan af mina anmärkningar gälla såsom ett uttryck af min subjektiva öfvertygelse. Dess natur är sådan, att inga förståndsskäl kunna anföras för den, och inga emot den; här talar blott den egna erfarenheten och öfvertygelsen sitt mägtiga språk.

Jag började mitt svar till federationen med att bekänna min tvekan att offentligt uttala mig ogillande om en verksamhet, hvars ursprungliga och egentliga syfte jag måste skånka mitt varmaste erkännande. Jag slutar med att hänvisa till dessa inledningsord. Och jag vill in i det sista betona, att det icke är mot sjelfva federationen såsom en varmt nitälskande sedlighetsförening jag uppträdt, utan nästan uteslutande mot dess ställning till prostitutionens reglementering. Att afskaffa denna sociala skyddsåtgärd, utan att sätta något annat och bättre i stället, vore enligt min öfvertygelse ett brott mot samhället. Denna min öfvertygelse kan icke rubbas, såvida ej federationen kan åstadkomma en kraftigare bevisföring än den, hvilken hon hittills ständigt upprepat. Att hon tror sig befordra samhällets väl, handlar i den bästa afsigt och drifves af de ädlaste bevekelsegrunder, derpå har jag emellertid aldrig tviflat.

På många håll blir jag strängt och äfven orättvist bedömd för mitt »svar», det vet jag förut. Förtroende kanske jag förlorar hos många, och en sådan förlust är ju alltid smärtsam. Ja, med kännedom om den mensk-liga svaghet, som är orsaken till att partilidelser så lätt konfundera begreppen också hos den bästa menniska, är jag t. o. m. beredd på att af en och annan blifva ansedd och kallad för prostitutionens försvarare. Men sådana misstag äro ju icke dens skam, som blir föremål för dem, utan dens, som begår dera. Utan tvifvel kommer jag dessutom att klandras af några derför, att jag, som är lärare, gifvit mig in på ett så »smutsigt» ämne, ettämne, som det »tillhör endast polismän och läkare att behandla». Den uppfattning, som ligger bakom ett sådant klander, förtjenar egentligen icke något slags bemötande. Men den är tyvärr allt för allmän. Vore det icke så, skulle det stå bättre till med sedligheten inom vårt samhälle, än hvad nu är förhållandet.